Należność pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok 6. Warszawa, dnia 31 maja 1930 r. № 10.

OSZCZĘDNOŚĆ

Dwutygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH i POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI
W WARSZAWIE.

TREŚĆ:

J. Zdanowski. Komunalna organizacja finansowa w Niemczech w r. 1929.

N. Współczesna sytuacja bankowa w Polsce.

N. Działalność Banku Polskiego w roku 1929.

H. N. Działalność banków państwowych w Polsce.

Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu.

Ryszard Wojdaliński. Nowe możliwości w zakresie przekazów na zagranicę.

Komunikaty Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności.

Wiadomości bieżące.

REDAKCJA
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA Nr. 7, tel. 88-90.
(GMACH POLSKIEGO BANKU KOMUNALNEGO).

ADMINISTRACJA
Warszawa, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13,
tel. 442-63.

NAKŁAD I WYDAWNICTWO
„SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO“
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13.
Tel. 442-63.

Powiatowa Kasa Oszczędności w Święcianach

Zatwierdzona w dniu 15 kwietnia 1928 r. Uruchomiona w dniu 23 kwietnia 1928 r.

Stan czynny (aktywa). **BILANS na dzień 31 grudnia 1929 r.** **Stan bierny (pasywa).**

Stan czynny (aktywa)

Wyszczególnienie		Zł.	gr.
Kasa (gotówka)		20.140	93
R-ki bieżące w Instytucjach kredytow.			
a) w Banku Gospodarstwa Krajow.	5.415.77		
b) w Banku Komunalnym	737,30		
c) w P. K. O,	22.593.55		
d) w Kasie Skarbowej	9.489.51		
e) w innych instytucjach kredytow.	— —	38.236	13
Papiery wartościowe własne			
a) państwowe	354.00		
b) komunalne	— —		
c) inne	— —	354	00
Kupony		32	00
Weksle zdyskontowane		10.896	51
Pożyczki na skrypte dłużne i weksle		654.477	77
Pożyczki w dochodzeniu — protesty		33.415	45
Pożyczki w R-ku bieżąc. (otwarty kred.)		11.808	43
Pożyczki hipoteczne			
a) na nieruchomości miejskie	2.150.00		
b) na nieruchomości ziemskie	8.000.00		
c) wszelkie na weksle, skrypty dłużne it.p.	— —	10.150	00
Pożyczki komunalne (udziel. przez Kasę)			
a) gminom wiejskim	700.00		
b) gminom miejskim	29.000.00		
c) gminnym kasom poż.-oszczędn.	27.000.00		
d) Powiatowym Zw. Komunalnym	15.000.00	71.700	00
Ruchomości			
wartość początkowa	1.993.31		
% amortyzacja	199.33		
wartość końcowa	1.793.98	1.793	98
R-ki przechodnie (rozlicz. międzyokres.)			
a) % % zapłacone za rok następny	7.247.09		
b) sumy przechodnie	962.76	8 209	85
Weksle do inkasa u korespondentów		181	00
Różne		23.763	68
Strata z lat ubiegłych		774	76
	Razem	885.934	49
a) Gwarancje udzielone przez kasę		—	—
b) Weksle do inkasa		13.235	44
	Razem		
c) Depozyty (nasze)		10.000	00
	Razem	909.169	93

Stan bierny (pasywa)

Wyszczególnienie		Zł.	gr.
Kapitał zakładowy		40.000	00
Fundusz rezerwowy		—	—
Inne rezerwy			
Wkłady instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publicznych			
a) bezterminowe	— —		
b) terminowe	23.448.30	23.448	30
Wkłady osób fizycznych i firm prywat.			
a) bezterminowe	— —		
b) terminowe do 3-ch miesięcy	5.846.47		
c) terminowe ponad 3 m. i warunk.	2.035.81	7.882	28
Salda kredytowe rachunków bieżących instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno publicznych		6.117	82
Salda kredytowe rachunków bieżących osób fizycznych i firm prywatn.		70	47
Redyskonto weksli			
Kredyty udzielone kasie:			
a) przez Bank Rolny	748.849.70		
b) przez Bank Gospodarstwa Kraj.	25.871.50	774.721	20
Zobowiązania hypoteczne		—	—
Różne (podatek skarbowy 10%)		395	42
R-ki przechodnie: (rozlicz międzyokres.)			
a) % % pobrane za rok następny		25.592	07
b) sumy przechodnie		1.098	81
Czysty zysk		6.608	12
	Razem	885.934	49
Różni za udzielone gwarancje		—	—
Różni za inkaso		13.235	44
	Razem		
Depozyty (obce)		10.000	00
	Razem	909.169	93

Naczelnik Zarządu Kasy

(—) Franciszek Staszewicz

Księgowy

(—) Dłuski

Komunalna Kasa Oszczędności powiatu święciańskiego w Święcianach

STRATY **Rachunek strat i zysków na dzień 31-go grudnia 1929 r.** ZYSKI

Straty

Wyszczególnienie		Zł.	gr
Procenty i prowizje (zapłacone i dopisane)			
Od pożyczek zaciągniętych przez Kasę	55.584.36		
„ „ spłac. kasie przed terminem	754,84		
„ wkładów terminowych	4.646,69		
„ „ na r-kach bieżących	1.118.08		
Prowizja	24.14	62.128	11
Koszty administracyjne			
a) osobowe	13 405,15		
b) rzeczowe	6.615.95		
Podatki i opłaty skarbowe	2.331,67	22.352	77
Straty na dłużnikach niewypłacalnych		—	—
Straty na kursie papierów wartościowych		—	—
Odpisy amortyzacyjne			
a) od nieruchomości		—	—
b) od ruchomości		199	33
Inne			
Czysty zysk		6.608	12
	RAZEM	91.288	33

Zyski

Wyszczególnienie		Zł.	gr
Procenty i prowizje (otrzymane)			
Od wydanych pożyczek	83.093,12		
Od sum na r-kach bież. w instyt. kred.	748,48		
Prowizja inkasowa i od komisowej sprzedaży nawozów sztucznych	559,40	84.401	00
Zysk na kursie papierów wartościowych		10	00
Inne		6.877	33
Straty		—	—
	RAZEM	91.288	33

Naczelnik Zarządu Kasy

(—) Fr. Staszewicz

Księgowy

(—) Dłuski.

Rok 6. **Warszawa, dnia 31 maja 1930 r.** **№ 10.**

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE.

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł.	32.—
Półrocznie	„	16.—
Kwartalnie	„	8.—
Miesięcznie	„	3,—
Cena Nr. pojedyńczego	„	1.40

Redaktor ALEKSANDER SŁOMIŃSKI
REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona Nr. 7, tel. 88-90
ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie, ul. Ś-to-Krzyska Nr. 13 m. 15.
Tel. 442-63.

Komunalna organizacja finansowa w Niemczech w r. 1929.

Niemieckie kasy oszczędności w r. 1929 znowu powiększyły swoje wkłady o z górą 2 miljardy marek t. j. o 4¼ miljarda złotych. Z jednej strony jest to dowodem zamożności i oszczędności społeczeństwa — z drugiej jednak zawdzięczają kasy te rezultaty w znacznej mierze i wypróbowanemu doświadczeniu i doskonałej organizacji. Organizacja ta poprzez związki, banki i porozumienia dała kasom oszczędności wszystkie dobre strony na światową skalę prowadzonego przedsiębiorstwa. Dodając do tego umiejętność i znajomość środowiska oraz poczucie samodzielności i odpowiedzialności samychże kas — będziemy mieli przed oczyma prawdziwie wspaniały obraz jednej z najpotężniejszych nietylko w państwie niemieckiem i najpożyteczniejszych działalności. Na drodze rozwoju uderza badacza przedewszystkiem ciągła praca twórcza, ciągłe dostosowywanie organizacji do nowych potrzeb i zadań. Przedwojenne Niemcy, które były zrzeszeniem wielu państw o odrębnych tradycjach, o odrębnych warunkach gospodarczych, a przedewszystkiem o odrębnem w wielu dziedzinach prawodawstwie przedstawiały właściwości, wśród których trudno było jednolite, zwłaszcza komunalne, organizacje budować. Wojna wiele trudności usunęła. Dążenia powojenne wykazują silną tendencję do centralizacji. Od wojny też szczególnie na polu zbiorowej działalności związków komunalnych wielkie uczyniono postępy. Tak jak Rzesza w dziedzinie wpływu na działalność tych związków ponad rządami dawnych krajów zyskuje przewagę, tak obok państwa i zcentralizowane związki samorządowe więcej wykazują inicjatywy. Organizacja komunalnych związków kas oszczędności jest jednym z najpoważniejszych rezultatów działalności samorządów.

Na drodze uporządkowania systemu stało wiele przeszkód. Odmienne ustawodawstwa krajowe i wiele krajowych instytucyj finansowych, które latami miały utrwalone metody i podstawy działania. Jest rzeczą prawdziwie godną uwagi jak z roku na rok uporządkowanie następuje, jak nic nie burząc przez dobrowolne porozumienia wytwarza się współdziałanie między dawnemi instytucjami „krajowemi", a wyrastającemi na nowym gruncie, bo nie na finansach krajowych, a na kasach oszczędności opartemi centralami żyrowemi. Rozwój idzie wybitnie w kierunku coraz większej specjalizacji instytucyj finansowych. Jednym ze spornych tematów były dotąd emisje listów zastawnych i obligacyj komunalnych, tematem wymagającym rozstrzygnięć wyspecjalizowanie pewnych instytucyj w dziedzinie kredytu mieszkaniowego.

Rok 1929 pchnął naprzód rozwiązanie. Dla kredytu mieszkaniowego powołano do życia przy okręgowych centralach związków kas oszczędności specjalne kasy oszczędności budowlane. Co do emisji nastąpiło uzgodnienie, mocą którego bankom krajowym przypada w udziale prawo emisji listów zastawnych — zaś centrale związków kas zachowują prawo emisji komunalnych obligacyj.

Dzięki specjalizacji i długi czas trwający spór o klijentelę, o zakres i teren działania między spółdzielczością a kasami oszczędności zostaje załagodzony. Następują układy o ujednostajnienie polityki procentów. Wreszcie układ między centralnemi instytucjami finansowemi obu związków zabezpieczający u góry pewne współdziałanie pieniężne.

Podnieść też należy osiągnięte porozumienie między działającemi w stolicy bratniemi ale zazębiającemi się w swej pracy Centralą żyrową ogólno niemiecką, prowincjonalną i kasą oszczędności miasta Berlina.

Jeśli jeszcze dodać do tego, że jeszcze przed dwoma laty nastąpiło zupełne uzgodnienie między Pruskim bankiem państwowym a Centralnym Bankiem Komunalnym wyrażające się nawet w wymianie kierujących osób we władzach obu instytucyj — to będziemy mieli rzeczywiście świadomy celu na znaczny okres naprzód obliczony program. I program, który się stale i konsekwentnie wykonuje.

Dzięki rosnącym wkładom i stworzeniu własnych instytucyj zapewniających im ułatwienia w płynności ich środków, czy to przez własny rezerwoar pieniężny, czy to przez dostęp do rynku i możność lokowania papierów—w szczególności komunalnych—mogą szybko kasy oszczędności powracać do swych przedwojennych zasad lokowania funduszów t. j. do lokat dłużejterminowych. Przedewszystkiem naturalnie zamożność i skrzętność i przyuczenie ludności do oszczędzania, ale w niemałym stopniu i odpowiednia organizacja umożliwiła kasom oszczędności wydanie w roku ostatnim blisko półtora miljarda złotych na cele mieszkaniowe i z górą 420 miljonów na pożyczki komunalne, nie mówiąc już o krótkoterminowych kredytach komunalnych, których stan w bankach komunalnych doszedł do zgórą miljarda zł. W związku z kredytami komunalnemi odbywa się ciekawa ewolucja. Z jednej strony banki kas oszczędności jako banki komunalne muszą dbać o rozwój samorządów i myśleć o pomaganiu im w potrzebie—z drugiej strony samorządy jako właściciele tychże banków muszą dbać o nie i nie narażać ich na zbytnie trudności czy straty. Mamy tu doskonały przykład logicznie stworzonej równowagi na podstawie wspólnego zainteresowania.

Słyszy się u nas nieraz zarzuty przeciw zbyt szeroko zamierzonym zapędom samorządów. Może w tem być nieco racji—szczególniej, gdy złe wyniki nie tyle są skutkiem szerokich co nieumiejętnych zapędów—w wielu jednak wypadkach niepowodzenia niekoniecznie własną winą są spowodowane. Najwięcej strat jest rezultatem liczenia na złoty deszcz, który bywa zawodny. Z chwilą gdy się pokłada nadzieje na mannę z zewnątrz, która nie dla każdego i nie w każdym czasie opada, to jest się oczywiście znacznie mniej realnym w zamierzeniach. Rozpęd samorządowych inwestycyj w Niemczech może nawet uwzględniwszy wszelkie proporcje w stosunku do naszych warunków był od kilkunastu lat bardzo duży. Poza zainteresowanymi i płacącymi piorunował nań przed 3 laty jeszcze główny kierownik Banku emisyjnego Schacht, wypominał go nadzorca finansowy amerykański. Przed 4 laty rząd widział się zmuszonym stworzyć bardzo gęste sito dla zezwoleń na pożyczki zagraniczne. Następnie i na wewnętrzne. Nadzór jednak urzędowy niezawsze dobrze rzeczy ocenia, a narzekania samorządów na ten nadzór stawały się coraz głośniejsze.

Obecnie, poprzez swoje własne instytucje finansowe, za które samorządy w Niemczech są odpowiedzialne—tak jak u nas za kasy oszczędności — odczuły one pewne wytworzone olbrzymiemi kredytami komunalnemi trudności. Widzimy więc w r. 1929 nową formę współdziałania między Związkami miast i powiatów a własną organizacją związków żyrowych. Powołano do życia t. zw. wydziały kredytu komunalnego przy prowincjonalnych centralach. Wydziały te badają dokładnie każde zapotrzebowanie w dziedzinie inwestycyj. Na podstawie pewnego moralnego przymusu ustala się, że każde podanie o kredyt inwestycyjny musi przejść przez taki wydział zanim pójdzie do władzy nadzorczej. Zamiarem jest, by wnioski odrzucone nawet już do władzy tej nie dochodziły. Dotychczasowe acz krótkie doświadczenie pozwala jednak twórcom tego nowego pomysłu przypuszczać, że nowy sposób kontroli będzie nawet surowszym od kontroli czysto formalnej władz nadzorczych, a bardziej rozumiejącym faktyczne potrzeby.

Być może—powiadają—ten własny nadzór okaże się tak skutecznym, iż z czasem w całości zastąpi nadzór urzędowy. Stwarza się w ten sposób nowy typ działalności samorządowej. Może się on okazać skutecznym. W każdym razie może on zmniejszyć wydatnie jedną z płaszczyzn tarcia między nadzorującymi a nadzorowanymi.

Ale tak mogą się rozwijać stosunki tylko przy zrozumieniu samorządów, że i w sprawie kredytów muszą stać na własnych nogach. A przyucza je w Niemczech do tego rodzaju zdrowych zasad samopomocy posiadanie własnych instytucyj finansowych.

Im też również zawdzięczają samorządy specjalny także instytut samopomocy — związki rewizyjne. Te od długiego czasu już pracując zdały egzamin z pożytku swego istnienia i w znacznej części faktycznie ulżyły władzy nadzorczej. Mimo tych dobrych wyników słyszy się u nas jednak nieraz dotąd uwagi, że mimo wszystko, to bliskie zespolenie działalności instytucyj finansowych wytworzonych przez kasy oszczędności z samorządami paczy coś niecoś myśl przewodnią kas oszczędności, cel pomagania swemi środkami przedewszystkiem ludziom prywatnym. Nie jest ten zarzut jednak słuszny. Po pierwsze kasy oszczędności zawdzięczają swoje istnienie, a w znacznej mierze zaufanie odpowiedzialności samorządów, a po wtóre dobrze i wydatnie pracujący samorząd jest z pewnością jedną z najlepszych podpór dla pracy i przedsiębiorczości indywidualnej. Związanie zaś kas z samorządami z pewnością może wywierać wpływ na to, by właśnie dobrze i wydatnie i samorządy pracowały.

J. Zdanowski.

Współczesna sytuacja bankowa w Polsce.

Od chwili faktycznej stabilizacji walutowej w Polsce (czerwiec 1926 r.) i ustawowej (październik 1927 r.) polski organizm bankowy wykazuje — po ciężkich przejściach wojennych i inflacyjnych oraz po kryzysie walutowo-gospodarczym z r. 1925 — stały rozwój we wszystkich dziedzinach pracy, a więc zarówno pod względem kapitałów własnych, środków obcych wewnętrznej organizacji technicznej, racjonalizacji czynności, konsolidacji zaufania wewnątrz kraju i zagranicą, rentowności i w końcu znaczenia swego w ogólnem życiu gospodarczem.

Poprawę sytuacji bankowej można uwidocznić w sposób najbardziej wyrazisty drogą przedstawienia zmian cyfrowych na podstawie bilansu łącznego obejmującego wszystkie prywatne banki akcyjne, filje banków zagranicznych, 2 banki komunalne i kilka największych domów bankowych.

Kapitały własne.

Wojna i inflacja dokonała największych zniszczeń w dziedzinie własnych kapitałów bankowych, których odbudowa postępuje w stosunku do innych pozycyj bilansowych w stopniu daleko słabszym i wymaga jeszcze długoletniego wysiłku:

	Kapitał zakładowy	Kapitały rezerwowe	Razem
	(w milj. zł.)		
31.XII.1925 r.	130,6	25,4	156,0
„ 1927 r.	173,7	26,1	199,8
„ 1929 r.	239,0	66,4	305,4
28. II. 1930 r.	240,9	66,9	307,8

Dwukrotny prawie wzrost kapitałów był częściowo wywołany przewalutowaniem dawnych złotych o równowartości fr. szwaj.) na złote obecne. Ponadto większość banków, chcących utrzymać swą działalność, zmuszona była podwyższyć kapitał do minimum ustawowego, przyczem z powodu małej pojemności rynku wewnętrznego następowało to przeważnie drogą sprzedaży swych nowoemitowanych akcyj bankom zagranicznym. Zmienił się wydatnie stosunek imobilizacji kapitałów własnych, które w latach wojennych i inflacji były dla ochrony swej substancji lokowane przeważnie w nieruchomościach. W końcu 1925 r. nieruchomości stanowiły 66,1%, a w końcu lutego 1930 r. 43,4% kapitałów własnych.

Inne środki obrotowe.

Inne, poza kapitałami własnemi, środki obrotowe banków wykazują niezwykle szybkie tempo wzrostu.

(w miljonach zł.)

	Wkłady terminowe i oszczęd. i na r/kach	bezterm. bież.	Pożyczki banków zagr. (Kor. Loro i Nostro)	Redyskonto weksli	Razem
31.XII.1925	158,7	174,1	108,0	146,5	587,3
„ 1927	289,5	510,0	199,9	258,1	1.257,5
„ 1929	553,8	536,0	460,6	352,8	1.903,2
28. II. 1930	585,2	541,3	505,6	327,6	1.959,7

Niezwykle pomyślnym objawem jest okoliczność, że stosunkowo najszybciej wzrastają wkłady terminowe i oszczędnościowe, dzięki czemu banki mają możność prowadzenia bardziej systematycznej i spokojnej polityki kredytowej.

Dowodem odnowienia i zacieśnienia stosunków z zagranicą są pożyczki uzyskane z tamtejszych instytucyj bankowych. Większą część tych pożyczek stanowią dłużej terminowe lokaty banków zagranicznych bezpośrednio zainteresowanych, gdyż rozporządzają one większością lub znaczną częścią kapitału zakładowego szeregu polskich instytucyj bankowych i mają swych przedstawicieli w radzie lub zarządzie tych banków. Pod względem terytorjalnego podziału tych kredytów największa ich ilość pochodziła w początkach 1930 r. z Anglji (20%), z Niemiec (17%), oraz z Francji i Austrji (po 14%). Pozostałe 35% kredytów rozpadało się na więcej niż 10 innych krajów. Wykazuje to, że bankowość polska nie jest uzależniona od kapitału z jednego kraju, a zobowiązania ich z tego tytułu rozpadają się na cały szereg państw.

Weksle redyskontowane są głównie w Banku Polskim, ponadto nieznaczna już stosunkowo ilość w 2 bankach państwowych i instytucjach zagranicznych. Pozycja ta stanowiła w końcu 1928 r. 24,9%, a w lutym 1930 r.—16,7% ogółu środków obcych,— co dowodzi—coraz większego uniezależniania się ich od instytucji biletowej, która stanowi ich ostatnią rezerwę płynną a nie normalne źródło środków obrotowych jak miało miejsce bezpośrednio po inflacji.

Polityka kredytowa.

W operacjach aktywnych, Banki ograniczają się wyłącznie do normalnych krótkoterminowych czynności bankowych, unikają tranzakcyj spekulacyjnych i niepewnych i współpracują w coraz szerszym rozmiarze z handlem w postaci dyskonta weksli towarowych. Równomiernie do zwiększenia się środków obcych zwiększyły się odpowiednio rozmiary operacyj kredytowych:

(w miljonach zł.)

	Portfel wekslowy (z potrąc. redyskonta)	Rachunki bieżące	Pożyczki terminowe	Razem
31 XII.1925	67,1	327,3	74,5	468,9
„ 1927	355,4	613,3	27,5	996,2
„ 1929	582,0	904,0	46,0	1.532,0
28. II. 1930	602,3	1.008,0	44,7	1.655,0

Charakterystyczną cechą działalności kredytowej banków polskich w ostatnich kilku latach jest najsilniejsze tempo wzrostu pożyczek wekslowych. Ponieważ w naszych warunkach stanowią one najbardziej płynną formę krótkoterminowych lokat bankowych, należy uważać to jako korzystny objaw świadczący, że banki specjalizują się coraz bardziej w finansowaniu ruchu towarowego między producentem a konsumentem. Pożyczki tego rodzaju likwidują się automatycznie w krótkim stosunkowo czasie a banki mogą każdej chwili upłynnić część materjału drogą zwiększonego redyskonta.

Pożyczki na rachunkach bieżących są wyrazem obrotów z większemi przedsiębiorstwami przemysłowemi, dla których ten rodzaj kredytu jest najwygodniejszym sposobem uzupełniania swych środków obrotowych. Ta pozycja jest uważana za mniej płynną, gdyż banki będąc silniej związane interesami ze swymi największymi klientami nie mogą upłynnić tych kredytów tak szybko, jak portfelu wekslowego. Wobec zaś małej zasobności i elastyczności naszego rynku pieniężnego, nie można zastosować z pełnym sukcesem metody używanej przez banki krajów zachodnio - europejskich przez emisję nowych akcyj, zwiększających odpowiednio środki obrotowe tych przedsiębiorstw.

Wysokość pożyczek terminowych spadła, ale operacje te zarówno obecnie, jak i poprzednio nie odgrywają wielkiej roli.

Jeżeli chodzi o tę część działalności aktywnej banków, która przejawia się w formie udziałów konsorcjalnych i papierów wartościowych własnych, to wzrosły one wprawdzie z 55 do 102 milj. zł. ale w stosunku do kredytów ogółem stanowiły one w końcu 1925 r. 11,7%, a w końcu lutego 1930 r. zaledwie 6,1%. Widoczna jest tutaj powszechna ten-

dencja banków do ograniczania swej działalności do płynnych operacyj krótkoterminowych utrzymywanych w odpowiednim stosunku do środków uzyskiwanych w postaci wkładów. Silniejszy rozwój tej formy finansowania przedsiębiorstw mógłby mieć miejsce tylko równocześnie ze wzrostem własnych kapitałów bankowych.

Inne działy polityki bankowej.

Banki prowadzą obecnie bardzo ostrożną politykę kasową, przeprowadzają skrupulatne i szczegółowe badanie materjału wekslowego i ograniczają się wyłącznie do operacyj krótkoterminowych. Wysoki poziom płynności wzmacnia jeszcze ta okoliczność, że wkłady terminowe i oszczędnościowe, wzrastają znacznie szybciej od pozostałych rodzajów wkładów i że możliwość redyskonta w Banku Polskim nie jest wykorzystywana w nadmiernym zakresie.

Dalszym wyrazem poprawy sytuacji bankowej jest poważny proces konsolidacyjny w postaci zacierania się różnic między bankami powstałemi w trzech różnych zaborach i posiadających odmienną strukturę, organizację i technikę. W dziedzinie koncentracji można zauważyć, że postępuje ona w kierunku pochłaniania mniejszych jednostek i o wiele szybszego tempa rozwoju kilku wielkich banków kierowniczych *) w stosunku do innych. Ilość banków zmniejszyła się ze 110 (w roku 1924) do 51 w końcu 1929 r. Podczas gdy przeciętny kapitał zakładowy banku wynosił w roku 1925 około 1,5 milj. zł. to obecnie wynosi on około 5,0 milj. zł.

Wyrazem rentowności jest korzystny układ kosztów administracyjnych do zysków brutto oraz powszechny prawie objaw wypłacania od kilku lat dywidendy w przeciętnej wysokości od 8—10 proc.

Inne rodzaje instytucyj kredytowych w Polsce.

Obok prywatnych banków akcyjnych działają w Polsce dwa banki państwowe, z których pierwszy Bank Gospodarstwa Krajowego jest organem, za pośrednictwem którego Rząd realizuje swą politykę ogólno-kredytową, finansuje przedsiębiorstwa państwowe i otacza opieką poszczególne dziedziny życia gospodarczego, które w początkowem stadjum rozwoju nie dają bankom prywatnym dostatecznej rękojmi pod względem rentowności. Państwowy Bank Rolny jest powołany do opieki kredytowej nad drobnymi i średnimi rolnikami.

Daleko szybsze tempo rozwoju od banków prywatnych w zakresie gromadzenia wkładów oszczędnościowych wykazują spółdzielnie kredytowe (w liczbie około 6,000) oraz komunalne i powiatowe kasy oszczędności (w liczbie około 362).

Operacjami długoterminowemi w formie emisji listów zastawnych i obligacyj zajmują się trzy towarzystwa kredytowe ziemskie, 13 towarzystw kredytowych miejskich, Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego w Warszawie, 2 wyżej wymienione banki państwowe i dwa banki prywatne. Między rozwojem tego działu kredytu, którego wysokość w końcu roku 1929 wynosiła około 1,780 milj. zł. a zapotrzebowaniem istnieje rażąca dysproporcja. Kapitalizacja rodzima zaś wystarcza jedynie na zaspokojenie potrzeb obrotowych w postaci kredytu krótko i średnio-terminowego.

Po okresie chaotycznej gospodarki w latach wojennych i inflacyjnych i po gwałtownych wstrząsach w drugiej połowie 1925 r. nastąpił szybki proces regeneracji bankowości polskiej, co dowodzi wielkiej tężyzny i zdrowotności tego organizmu.

N.

*) Do czterech największych banków prywatnych należy: Bank Handlowy w Warszawie, Bank Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, Bank Dyskontowy Warszawski i Powszechny Bank Związkowy w Warszawie.

Działalność Banku Polskiego w roku 1929.

Mimo trwającego przez cały prawie rok naprężenia stosunków na międzynarodowych rynkach pieniężnych i konjunktury depresyjnej wewnątrz kraju, Bank Polski wzmocnił w roku ubiegłym swą pozycję walutową, rozszerzył swą działalność kredytową i drogą ostrożnej polityki emisyjnej utrzymywał ceny na ustabilizowanym poprzednio poziomie.

Rozpatrując kształtowanie się najważniejszego instrumentu polityki banku biletowego, t. j. sum obiegu pieniężnego, można stwierdzić charakterystyczny dla całego roku objaw stabilizacji obiegu biletów bankowych przy większych sezonowych wahaniach w końcu marca i października. W ciągu ostatnich trzech lat przyrost obiegu banknotów wynosił:

w roku 1929 — 45,0 milj. złotych
„ 1928 — 292,3 „ „
„ 1927 — 410,3 „ „

Dynamika wzrostu obiegu banknotów nie posiadała więc już w roku 1929 w przeciwieństwie do lat poprzednich charakteru strukturalnego, co dowodzi wybitnej stabilizacji w stosunkach pieniężnych kraju. Ceny wykazywały w ciągu roku tendencję zniżkową spowodowaną w głównej mierze spadkiem cen rolnych. Kształtowanie się obiegu pieniężnego w ciągu całego roku wskazuje poniższe zestawienie w miljonach złotych:

Data	Obieg pieniężny ogółem	Bilety bankowe	Bilety państwowe	Srebro i bilon	Wskaźnik cen hurtowych 1927=100,0
31.XII.1928 r.	1.539,4	1.295,3	98,9	145,1	99,5
31.I. 1929 r.	1.451,7	1.222,1	88,3	141,3	97,5
28.II. „	1.479,8	1.248,8	89,8	141,3	98,8
31.III. „	1.571,9	1.333,3	96,1	142,5	99,0
30.IV „	1.505,4	1.274,2	91,1	140,1	98,3
31.V. „	1.471,0	1.244,5	87,6	138,9	95,4
30.VI. „	1.532,5	1.298,5	94,2	139.8	95,2
31.VII „	1.533,5	1.293,4	96,7	143,4	95,5
31.VIII „	1.613,9	1.359,4	98,5	156,0	95,1
30.IX „	1.614,0	1.354,4	96,6	163,0	93,9
31.X „	1.661,8	1.392,2	85,1	184,5	93,1
30.XI. „	1.633,4	1.366,1	73,0	194,3	
31.XII. „	1.599,7	1.340,3	63,8	195,6	

W dziedzinie emisji skarbowej zaszły również widoczne przesunięcia w kierunku wycofania biletów państwowych i zastąpienia ich w całości monetami srebrnemi i bilonem. Dla ujednolicenia bowiem obiegu pieniężnego i uczynienia Banku Polskiego jedyną instytucją emisyjną, zdawkowe bilety państwowe wypuszczone na sumę 280 milj. złotych zostały w roku 1927, zgodnie z planem stabilizacyjnym, wycofane w połowie i zastąpione biletami Banku Polskiego, a co do drugiej połowy Rząd przystąpił w roku 1929 do zamiany ich na 5-cio złotowe monety srebrne. Do końca 1929 r. wypuszczono tych 5-cio złotowych monet srebrnych na sumę 54,3 milj. złotych, co stanowi 38,8% całego obiegu zdawkowych biletów państwowych.

Wobec słabego przyrostu obiegu biletów Banku Polskiego i ściśle określonej emisji skarbowej, która nie może przekraczać 320 milj. złotych (w końcu roku wynosiła ona 260 milj. złotych), mamy do czynienia w roku 1929 z wyraźnem zjawiskiem względnej deflacji i to zarówno pod względem obiegu pieniężnego, jak i obrotu bezgotówkowego.

(w miljonach złotych)

Przeciętn. mies.	Obroty żyrowe w B. Polskim[1])	Obroty czekowe w P. K. O.[2])	Obroty Izb Rozrachunkowych[3])	Razem	Indeks wzrostu Przeciętne miesięczne obroty w 1927=100,0
w 1926	1.538,4	884,9	92,1	2.515,4	55,1
w 1927	3.008,6	1.328,6	228,0	4.565,1	100,0
w 1928	3.941,1	1.772,8	418,3	6.132,2	134,3
w 1929	4.233,2	2.000,7	605,6	6 839,5	149,8

Powolniejszy, niż w dwuch latach poprzednich wzrost obiegu pieniężnego i obrotu bezgotówkowego, świadczy, iż istniało względne nasycenie rynku, skoro mimo słabszej dynamiki wzrostu znaków obiegowych życie gospodarcze nie starało się pomnożyć ich wydajności przez zwiększoną szybkość obrotową. Oba te zjawiska łącznie są zarazem odźwierciadleniem konjunktury depresyjnej, jaka istniała w Polsce w roku 1929. Z drugiej strony można uważać jako pewnik, iż dynamika wzrostu obiegu bezgotówkowego ulegnie znacznemu wzrostowi z chwilą, gdy życie gospodarcze wejdzie ponownie w fazę ożywienia. Szybkość bowiem obrotu i zapotrzebowania znaków pieniężnych zależy od rozmiaru obrotów gospodarczych, które w roku 1929 pozostawały w stadjum pewnej stagnacji.

Kształtowanie się w ciągu roku 1929 sytuacji walutowej Banku Polskiego dowodzi, iż Polska wchodzi coraz silniej w tryby gospodarki światowej. Wobec istniejącego naprężenia i drożyzny kredytowej na rynkach międzynarodowych nie zanotowano w ciągu całego roku dopływu znaczniejszych długoterminowych pożyczek zagranicznych. Zadawalającym natomiast był układ stosunków w dziedzinie kredytów krótkoterminowych, które dopływały w dalszej ilości zarówno za pośrednictwem banków, jak i przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych. Okoliczność, iż mimo silnego naprężenia stosunków na rynkach międzynarodowych nietylko nie odpłynęły one z Polski w poszukiwaniu zyskowniejszych lokat, lecz uległy znacznemu zwiększeniu, dowodzi, iż nie mają one charakteru lotnych spekulacyjnych sum kapitałowych i są wyrazem nawiązania trwałych stosunków kredytowych z Polską.

Brak dopływu długoterminowych pożyczek nie odbił się ujemnie na sytuacji walutowej Banku Polskiego, ale oddziaływał automatycznie na kurczenie się przywozu, a od lipca 1929 r. doprowadził do aktywnego salda bilansu handlowego. W rezultacie, jak wskazuje poniższe zestawienie, sytuacja walutowa Banku była na tyle mocna, że mógł on z miesiąca na miesiąc powiększać swój zapas złota przy nieznacznym stosunkowo ubytku walut i dewiz.

(W miljonach złotych).

Data	Kruszec	Waluty zaliczone do pokrycia	Kruszec i waluty zaliczone do pokrycia	Obieg biletów i zobowiązań	Pokrycie %
31.XII.1928	621.6	527.1	1.148.7	1.819.5	63.13
31.III.1929	623.3	529.9	1.153.2	1.845.5	62.49
30.VI. „	627.8	437.7	1.065.5	1.766.1	60.33
30.IX. „	666.4	422.1	1.088.5	1.794.1	60.67
31.X. „	684.6	412.0	1.096.6	1.803.7	60.80
30.XI. „	684.8	422.8	1.107.6	1.780.4	62 21
31.XII. „	700.5	418.6	1.119.1	1.808.1	61.89

Zapasy walutowo-kruszcowe Banku, które w końcu drugiego kwartału były na najniższym poziomie, wykazywały następnie powolny lecz stały przyrost, a pokrycie obiegu i zobowiązań nie spadło ani razu poniżej 60% i należy nadal do jednego z najwyższych w Europie. Niezależnie od wykazanych rezerw złota i walut zaliczonych do pokrycia, Bank posiadał w końcu roku 107.6 milj. złotych walut niezaliczonych do pokrycia; w razie włączenia tych walut stosunek pokrycia wzrósłby do 67.8%.

Rezerwa złota wykazała w ciągu roku zwiększenie o 79.4 milj. złotych, czyli o 13% w porównaniu z końcem 1928 r. a o 37.8% w stosunku do 30 listopada 1927 r., t.j. bezpośrednio po zaciągnięciu pożyczki stabilizacyjnej. Pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań zapasem złota podniosło się w ciągu roku z 34.13% na 38.74%, jest zatem znacznie wyższe od statutowo przewidzianego 30%-ego pokrycia złotem.

Jeżeli zaś weźmie się pod uwagę sam obieg biletów bankowych (bez innych zobowiązań) i zestawi z ogólną sumą wykazanych w bilansie pozycyj kruszcu i wszystkich walut (zaliczonych i niezaliczonych do pokrycia) wynoszącą 1.226 miljn. złotych, to okaże się, że znajdujące się w obiegu bilety mają 91.5%-owe pokrycie złotem i walutami.

Jednem z ważnych posunięć w zakresie polityki walutowej Banku było przejście w ostatnich

[1]) Przychody i rozchody razem, bez wpłat i wypłat gotówkowych.

[2]) Obroty gotówkowe i bezgotówkowe łącznie.

[3]) 3 izby rozrachunkowe w r. 1926 i 1927, 4 — w r. 1928 i 5 — w 1929 r.

dniach października do panującego na giełdach zagranicznych systemu notowań, zależnych od popytu i podaży i utrzymywanych jedynie w granicach teoretycznych punktów złotych. Bank oddawał do października na giełdzie w Warszawie wypłatę na N. York po niezmienionym od 2-ch lat kursie 8.90. System notowania bezwzględnie stałego kursu wypłaty na N. York stracił jednak stopniowo swe uprzednie uzasadnienie w miarę tego, jak stosunki kredytowe między naszym rynkiem pieniężnym a zagranicą zacieśniały się coraz bardziej, a obroty na giełdzie walutowej wykazywały normalne sezonowe wahania. W końcu października obniżył się kurs wypłaty na N. York po 8.89 3/4, w końcu listopada do 8.89 1/2. W grudniu nastąpiło dalsze obniżenie kursu wobec zniżkowej tendencji wypłaty na N. York w stosunku do walut europejskich. Przeciętne miesięczne kursy dewiz na giełdzie warszawskiej wykazują od października większe niż poprzednio wahania; utrzymują się jednak w granicach, odbiegających minimalnie od parytetu.

Uwzględniając trudne położenie rynku pieniężnego i kredytowego oraz silną stosunkowo pozycję walutową przy istnieniu od lipca nadwyżek bilansu handlowego, Bank Polski również i w roku 1929 miał możność rozszerzenia działalności kredytowej zarówno dyskontowej jak i zastawowej przy specjalnem uwzględnieniu potrzeb rolniczych.

O rozwoju operacyj kredytowych świadczy poniższe zestawienie:

(W miljonach złotych).

	Kredyt dyskontowy wykorzystany	Zastaw papierów i weksli
31.XII.1926	321.3	9.3
31.XII.1927	456.0	40.9
31.XII.1928	640.7	91.2
31.III.1929	704.0	85.6
30.VI. „	741.4	91.2
30.IX. „	725.8	79.1
31.X. „	745.0	74.9
30.XI. „	721.0	74.8
31.XII. „	704.2	76.9

Z uwagi na depresyjny przebieg konjunktury, w przeciwstawieniu do ożywienia panującego w roku poprzednim, Bank zwiększał swój portfel w roku 1929 w tempie dwukrotnie mniejszem. Pożyczki lombardowe uległy obniżeniu w wyniku wprowadzenia pewnych utrudnień przy prolongowaniu pożyczek w celu zapobieżenia tendencji stałego relombardu jednych i tych samych papierów.

Mimo znacznego rozszerzenia działalności kredytowej stosunek procentowy portfelu i pożyczek do obiegu biletów bankowych pozostawał na poziomie niższym niż w roku ubiegłym, wynosząc w końcu 1929 r. 58.3% wobec 65.5% w końcu 1928 r. Udział Banku Polskiego w ogólnej sumie kredytów krótkoterminowych uległ, mimo wzrostu absolutnej sumy udzielonych kredytów, spadkowi z 27% (w końcu 1928 r.) na 25.5% (w końcu 1929 r.), co dowodzi, iż życie gospodarcze uzależnia się coraz bardziej od kredytów instytucji emisyjnej, traktując je jako rezerwę na wypadek nagłych wydarzeń ekonomicznych.

Poszczególne grupy gospodarcze brały udział w kredytach Banku Polskiego w końcu 1929 r. w następującym stosunku:

Dyskonto

Rolnictwo	37.5%	wobec	31% przed rokiem
Górnictwo i przem.	21.9%	„	24.4% „
Handel	33.0%	„	28.4% „
Inne	7.6%	„	6.2% „
	100%		100%

Otwarty kredyt i zastawy

Rolnictwo	31.7%	wobec	29.6% w r. ubiegł.
Górnictwo i przem.	21.5%	„	23.4% „
Handel	14.8%	„	15.2% „
Inne	32.0%	„	31.8% „
	100%		100%

Oprócz wzrastającego udziału weksli rolników są one pozatem uprzywilejowane pod względem terminów płatności, gdyż weksle ich za nabyte nasiona, nawozy sztuczne, narzędzia rolnicze i inwentarz mogą być dyskontowane przez Bank z terminem płatności do 6-ciu miesięcy. Weksli takich było 31 grudnia na sumę 57.5 miljonów zł.

W maju r. b. Rada Banku, uznając doniosłość racjonalnej organizacji zbytu zboża, wyasygnowała 3 miljony zł. na budowę elewatorów. W celu zwiększenia zakupów zboża przez organizacje młynarskie Bank przyznał im specjalne kredyty za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego.

Bank Polski podwyższył stopę dyskontową od 19 kwietnia r. b. z 8 na 9% od dyskonta weksli i z 9 na 10% od pożyczek zastawowych. Nastąpiło to w chwili, kiedy z powodu znacznego odpływu pieniędzy do Ameryki nastąpiło na rynkach europejskich wielkie napięcie i kiedy cały szereg banków biletowych stopę również podwyższył. Z drugiej strony jednak Rada Banku, uwzględniając trudne położenie ekonomiczne kraju, postanowiła nie czynić żadnych restrykcyj kredytowych. Skoro tylko sytuacja na międzynarodowych rynkach pieniężnych uległa wydatnej poprawie, a pozycja Banku Polskiego nie nasuwała żadnych obaw, Rada obniżyła od dn. 15 listopada stopę dyskontową dla weksli na 8 1/2% oraz stopę procentową dla zastawów terminowych i otwartego kredytu na 9 1/2%.

Dotychczasowa działalność Banku była zamykana corocznie znacznym czystym zyskiem, z którego wydzielona dywidenda dla akcjonarjuszów wynosiła w roku 1924 — 12%, w następnych zaś latach 11, 10, 14, 16 i 20%. Z zysków tegorocznych przeznaczono 10 milj. złotych na powiększenie funduszu rezerwowego, który wynosi obecnie 110 milj. złotych, czyli 73.3% kapitału zakładowego Banku. W dążeniu do dotarcia do wszystkich okręgów państwa i rozprowadzenia kredytów na całym jego obszarze, Bank zwiększa stale ilość oddziałów; w końcu 1929 r. liczba wszystkich oddziałów Banku wynosiła 53 a zastępstw powołanych do dokonywania czynności inkasowych i przekazowych — 201.

N.

Działalność banków państwowych w Polsce.

Banki państwowe spełniają w Polsce cały szereg zadań specjalnych i prowadzą swe operacje w tych dziedzinach życia gospodarczego, w których kapitał prywatny angażować się nie chce z powodu małej rentowności, lub nie może z powodu braku odpowiedniej ilości środków kredytowych. Z punktu widzenia zaś ogólno-społecznego, zadania te winny być spełniane a poszczególne działy życia gospodarczego muszą posiadać stałą opiekę kredytową. Banki państwowe nie są obecnie konkurentami prywatnych instytucyj kredytowych i posiadają ściśle określony zakres działania.

Najwybitniejszym przedstawicielem banków państwowych jest Bank Gospodarstwa Krajowego, który powstał w r. 1924 ze sfuzjowania trzech zakładów państwowych, między któremi największe znaczenie miał Polski Bank Krajowy, założony w r. 1883 przez władze autonomicznego sejmu krajowego w Galicji. Bank Gospodarstwa Krajowego jest organem państwowym, za pośrednictwem którego Rząd realizuje swą politykę ogólno-kredytową i otacza opieką poszczególne dziedziny życia gospodarczego. W szczególności do zadań Banku należy: 1) zaspokajanie potrzeb kredytowych przedsiębiorstw państwowych i samorządowych, 2) finansowanie ruchu budowlanego, odbudowa kraju i usuwanie zniszczeń wojennych, 3) popieranie działalności komunalnych kas oszczędności, 4) udzielanie pożyczek w listach zastawnych na większe nieruchomości ziemskie powyżej 100 hektarów.

Pod względem formy prowadzonych operacyj Bank jest przedewszystkiem instytucją kredytu długoterminowego, udzielając go w formie listów zastawnych i obligacyj. Ruch budowlany spółdzielni mieszkaniowych finansowany jest przy pomocy długoterminowych pożyczek gotówkowych, które ulegają następnie konwersji w miarę zbytu listów zastawnych i obligacyj. Trzecim działem jego czynności są kredyty krótkoterminowe oraz wszelkie inne interesy bankowe.

Cyfrowy rozwój operacyj Banku przedstawia poniższe zestawienie ważniejszych pozycyj bilansowych w milj. zł.

	Bilans otwarcia 31.V.1924*)	Stan 31.XII.1929
Aktywa		
Pożyczki krótkoterminowe	20,0	354,9
„ gotówkowe długoterm.	13,3	434,6
„ w listach zastawnych i obligacjach	42,0	663,0
Pasywa.		
Kapitał zakładowy	16,5	169,5
„ rezerwowy	2,7	31,5
Lokaty Skarbu Państwa	15,3	370,0
Wkłady	—	273,9
Suma bilansowa	95,6	1.811,8

*) W złotych w/g parytetu z 1924 r. równych frankowi szwajcarskiemu.

Z drobnej instytucji finansowej Bank ten wyrósł obecnie na najpoważniejszy zakład kredytowy w Polsce. Ten niezwykle szybki w ciągu 5½ lat wzrost aktywnych i biernych operacyj bankowych był umożliwiony przedewszystkiem zwiększającą się pojemnością rynku wewnętrznego na papiery długoterminowe oraz wzrastającym ich zbytem zagranicą. Drogą dotacyj rządowych zwiększony został wydatnie kapitał zakładowy Banku. Proporcjonalnie wzrósł jeszcze silniej kapitał rezerwowy, dzięki konsekwentnie stosowanej zasadzie przelewania zysków na kapitał rezerwowy. Niemniej poważny jest również wzrost lokat skarbowych oraz wkładów osób prywatnych przedsiębiorstw państwowych i samorządowych.

Państwowy Bank Rolny. W przeciwstawieniu do poprzedniej instytucji, która jest organem państwa w zakresie ogólnej polityki kredytowej i obejmuje swym zakresem działania wszelkie operacje bankowe—Państwowy Bank Rolny jest powołany do opieki kredytowej nad drobnymi i średnimi rolnikami. Bank finansuje również akcję prowadzoną przez państwo w zakresie reformy ustroju rolnego przez parcelację, komasację, meljorację i t. p.

Pod względem formy prowadzonych operacyj Bank jest również przedewszystkiem instytucją kredytu długoterminowego, wypuszczając listy zastawne i obligacje meljoracyjne. Bank dostarcza krótkoterminowego kredytu obrotowego dla rolników i wykonuje wszelkie inne operacje bankowe wchodzące w zakres opieki kredytowej nad drobnymi i średnimi rolnikami. Ponadto Bank zarządza w imieniu poszczególnych Ministerstw szeregiem subwencyjnych funduszów rządowych, przeznaczonych na naprawę ustroju rolnego, na podniesienie wytwórczości rolnej, zakup narzędzi, odbudowę gospodarczą wsi i t. p.

Bank rozpoczął swą działalność od roku 1919, ale możliwości wydatniejszego rozwoju Banku zaistniały dopiero w roku 1924 t. j. po zakończeniu okresu inflacyjnego. W ciągu tych pięciu lat rozwój ważniejszych pozycyj bilansowych Banku przedstawiał się następująco w miljonach złotych:

	31/XII.24 r.*)	31/XII.26 r.	31/XII.1929 r.
Aktywa			
Pożyczki krótkoterminowe	10,4	52,6	243,7
Pożyczki i zaliczki z fundusz. administr.	6,4	53,4	254,9
„ w listach zastawnych i obligacjach meljor.	—	7,8	260,6
Pasywa			
Kapitały własne	3,1	15,0	148,8
Lokaty i wkłady	8,9	34,0	123,7
Fundusze administrowane	13,9	61,7	300,7
Suma bilansowa	27.1	157,6	1.129,9

*) W złotych w/g parytetu z 1924 r. równych frankow szwajcarskiemu.

Jak wskazują powyższe cyfry — Bank ten jest już obecnie pierwszorzędnym czynnikiem w rozwoju gospodarki rolnej. W miarę możliwości zbytu zagranicą listów zastawnych i obligacyj, można będzie za pośrednictwem Banku przyspieszyć wydatnie dopływ najważniejszego dla Polski długoterminowego kredytu rolniczego.

Pocztowa Kasa Oszczędności. Zadaniem trzeciego i ostatniego zarazem banku państwowego jest krzewienie oszczędności i rozpowszechnianie obrotu czekowego na obszarze całego państwa za pośrednictwem państwowych urzędów pocztowych, które są w tym względzie niejako jej „quasi" filjami.

Terenem działania P.K.O. jest cały obszar państwa, na którym zajmuje się ona kierowaniem propagandy oszczędnościowej i rozwojem obrotu bezgotówkowego. Od roku 1928 Bank wprowadził dział ubezpieczeń na życie.

Rezultaty osiągnięte przez P.K.O. w dziedzinie wkładów są bardzo znaczne: (w milj. złotych).

	31.XII.24 r.	31.XII.26 r.	31.XII.29 r.
Wkłady oszczędnościowe	7,6	24,6	173,0
„ czekowe	37,5	104,2	210,6

Poza imponującym rozwojem cyfrowym należy zwrócić uwagę i na tę okoliczność, że właścicielami książeczek oszczędnościowych, których wydano do końca 1929 r. 434.305 sztuk, są wszystkie ugrupowania społeczne wraz z młodzieżą szkolną.

Niemniej imponujące rezultaty zostały osiągnięte w zakresie obrotu czekowego:

Ogólny obrót roczny (w miljonach złotych)

	Ogólny obrót roczny
Rok 1924	3.124
„ 1926	15.941
„ 1929	24.007

W dziale ubezpieczeń na życie zadaniem P.K.O. jest dotarcie do niezamożnych sfer ludności. Znaczną większość ubezpieczeń stanowią ubezpieczenia drobne do 5.000 zł., które zostały zawarte w 70% przez pracowników umysłowych i fizycznych.

H. N.

Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu.

Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu powstał z Centrali Żyrowej Kas Oszczędności w Poznaniu, organu dawnego Związku Żyrowego Kas Oszczędności, założonego w roku 1912, a mającego za zadanie ułatwienie bezgotówkowych obrotów pieniężnych i regulowanie tychże między kasami oszczędności, należącemi do Związku Żyrowego.

Po przejęciu Centrali Żyrowej w roku 1919 przez władze polskie i po przekształceniu jej na Komunalny Bank Kredytowy jako przedsiębiorstwo bankowe Komunalnego Związku Kredytowego w Poznaniu rozszerzono znacznie dotychczasowy zakres działalności Banku, którego zadaniem w myśl obecnego statutu jest nietylko regulowanie obrotów pieniężnych między kasami oszczędności i ich związkami poręczającemi, ale również zaspokajanie potrzeb finansowych i kredytowych zrzeszonych w Związku powiatów i miast oraz ich kas oszczędności, a pozatem uprawianie wszelkich czynności bankowych także i w stosunku do klienteli prywatnej. Niedawno uruchomił Bank dział długoterminowego kredytu komunalnego, udzielanego w obligacjach komunalnych.

Prezesem Komunalnego Związku Kredytowego jest p. Cyryl Ratajski, prezydent st. m. Poznania; zarząd Banku tworzą dyrektorowie: Adamczewski Tadeusz, Michciński Tadeusz i Rakowski Michał.

Rozwój Banku w czasie od 1924 do 1929 r. widoczny jest z poniższych cyfr:

Rok	Kapitały własne	Wkłady	Kredyty krótko- i długoterminowe udzielone komunom i kasom oszczęd.	Czysty zysk	Sumy bilansowe
1924	30 146	3 000 149	6 870 428	209 205	39 572 344
1925	201 702	5 280 938	8 280 859	295 674	43 157 059
1926	423 966	11 448 553	12 179 633	270 194	47 715 630
1927	634 185	14 700 378	15 601 219	446 351	49 638 315
1928	2 505 950	20 579 868	20 666 526	519 380	54 486 764
1929	3 159 586	30 642 335	28 288 605	743 167	61 094 479

Nowe możliwości w zakresie przekazów na zagranicę.

Zgodnie ze swojem przeznaczeniem wszystkie kasy oszczędności zwracają głównie energję w dwu kierunkach: gromadzenia oszczędności oraz właściwej ich fruktyfikacji, — z uwzględnieniem, oczywiście, w pierwszej linji potrzeb miejscowych.

Niezależnie od tego jednak klijentela kas oszczędności posiada różne inne interesy finansowe, a wśród nich takie, które wybiegają daleko poza stosunki miejscowe. Stąd wyłania się potrzeba prowadzenia nowego działu czynności przekazowych, które można podzielić najogólniej na krajowe i zagraniczne.

Dla kas oszczędności jest niezwykle ważną rzeczą, aby klijentelę swoją mogły obsługiwać w całości, t. j. aby przy pewnych czynnościach natury finansowej nie potrzebowała uciekać się ona do pomocy innych instytucyj.

Wprowadzenie obrotu żyrowego dla ułatwienia wzajemnego rozrachunku pomiędzy poszczególnemi

kasami oszczędności w kraju, poruszane jest w ostatnich czasach coraz częściej na łamach pism fachowych. Natomiast zupełnie odłogiem leży sprawa umożliwienia kasom czynności przekazowych na zagranicę i odwrotnie z zagranicy do kraju.

Z wielu względów kasy oszczędności, ani oddzielnie wzięte, ani też zbiorowo nie będą w stanie przynajmniej w najbliższej przyszłości zorganizować bezpośrednio stosunków z zagranicznemi instytucjami finansowemi w ten sposób, aby mogły samodzielnie prowadzić dział przekazów zagranicznych.

Stąd wypływa dla nich konieczność posługiwania się w tym względzie pośrednictwem innych instytucji, a więc banków lub Pocztowej Kasy Oszczędności.

W Nr. 4 „Oszczędności" w artykule pod tytułem „Najdogodniejszy sposób otrzymywania pieniędzy z zagranicy" starałem się wskazać, w jaki sposób mogłyby kasy oszczędności wykorzystać organizację Pocztowej Kasy Oszczędności dla swoich celów, w zakresie ruchu przekazowego z zagranicy do kraju.

Z kolei rzeczy chciałbym rozpatrzyć możliwości wyzyskania pośrednictwa P.K.O, i dla ruchu przekazowego z kraju na zagranicę.

Przedewszystkiem należy wiedzieć, iż wszyscy właściciele kont czekowych i oszczędnościowych w P. K. O. mogą przekazywać dowolne kwoty zagranicę do wszystkich krajów, z któremi poczta polska jest w stosunkach.

W tym celu należy nadesłać wypełniony czek zwykły pod adresem tego Oddziału P.K.O., w którym prowadzone jest konto zleceniodawcy (kasy oszczędności).

Na czeku należy wypełnić czytelnie (najlepiej maszynowo) kwotę przekazu (można odrazu w obcej walucie) oraz dokładny adres odbiorcy i sposób załatwienia przekazu (np. bankowo, czek przelewowy i t. p.).

Wskazanie sposobu załatwienia przekazu dlatego jest pożądane, że P.K.O. posiadając nie tylko licznych korespondentów bankowych, lecz i własne konta w zagranicznych urzędach czekowo-pocztowych, może zastosować się do woli zleceniodawcy.

Dużo zaś osób, nie należących do sfery ludzi interesów, woli otrzymać w domu pieniądze za pośrednictwem przekazu czekowego, niż mieć kłopoty z czekiem bankowym, z którym często nie wie, co zrobić.

Stosownie do zlecenia P. K. O. może: przesłać adresatowi czek w obcej walucie na bank zagraniczny, dostarczyć pieniądze do domu przekazem czekowo-pocztowym, wystawionym z zagranicznego konta P.K.O., wreszcie dopisać kwotę na każde wskazane konto w zagranicznym urzędzie czekowo-pocztowym.

Najnowszym sposobem przekazywania pieniędzy zagranicę są tak zwane przelewy międzynarodowe, które polegają na tem, że wszyscy właściciele kont czekowych w Polsce i zagranicą mogą zwykłemi czekami przelewowemi, używanemi w obrocie krajowym, przelewać wzajemnie dowolne kwoty z konta jednego klijenta na drugie, jak gdyby nie dzieliły ich granice państwowe.

Przelewy te są jednocześnie najtańszym sposobem przekazywania pieniędzy zagranicę, to też kasy oszczędności powinny u samego źródła zapoznać się z niemi bliżej.

W każdym razie Polska wchodzi w coraz ściślejsze stosunki gospodarcze z zagranicą, obywatele polscy będą mieli coraz liczniejsze wpłaty i wypłaty na zagranicę, a to zmusza kasy oszczędności do zbadania wszystkich dróg przekazowych i wybrania z pośród nich najkorzystniejszych dla siebie.

Organizacja przekazowa P.K.O. występuje tutaj, jako jedno z ogniw, zasługujących na uwagę.

Ryszard Wojdaliński.

Komunikaty Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności.

W miesiącu maju r.b. rewidenci Związku przeprowadzili 7 lustracyj i 2 wizytacje w komunalnych kasach oszczędności; ogółem w roku bieżącym dokonano 28 rewizyj oraz 4 wizytacje komunalnych kas oszczędności.

Komisja Zarządu n/Związku, powołana dla badania materjałów lustracyjnych, rozpatrzyła w obecności delegatów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa Skarbu na posiedzeniach, odbytych w dniach 23 i 27 maja r. b., 18 protokułów z przeprowadzonych przez rewidentów rewizyj w komunalnych kasach oszczędności. Komisja postanowiła polecić zrewidowanym kasom usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz zwrócić się do władz nadzorczych w sprawie wydania zarządzeń mających na celu usprawnienie działalności kas.

Komunalna Kasa Oszczędności pow. Suwalskiego, Komunalna Kasa Oszczędności pow. Rypińskiego, Komunalna Kasa Oszczędności pow. Wysoko-Mazowieckiego oraz Komunalna Kasa Oszczędności miasta Sulejowa zgłosiły w miesiącu maju r. b. przystąpienie do n/Związku w charakterze członków. Od chwili tej Związek nasz zrzesza ogółem 122 komunalnych kas oszczędności.

W dniach 17 i 18 maja r.b. obradowała w Warszawie Komisja Porozumiewawcza Związków komunalnych kas oszczędności. Komisja ustaliła ostateczny tekst projektu zmian do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności, zaaprobowała projekt statutu Związku Związków komunalnych kas oszczędności, opracowany przez Biuro Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności, oraz omówiła spra-

wę wycieczki delegatów kas do Czechosłowacji i sprawę Zjazdu we Lwowie. Ustalono, że na Zjeździe delegatów kas we Lwowie, który odbędzie się w dniach 14 i 15 września r.b., wygłoszone będą referaty: o celowem oszczędzaniu i o polityce kredytowej komunalnych kas oszczędności. Dyskusja nad referatami będzie się toczyć w komisjach, uchwały będą zapadać na plenum.

Poniżej podajemy do wiadomości delegatów kas oszczędności, udających się na wycieczkę do Czechosłowacji, treść listu Związku Czechosłowackich kas oszczędności:

„Wielmożni Panowie!

Nawiązując do poprzedniej korespondencji w sprawie projektowanej wycieczki do Czechosłowacji pozwalamy sobie zakomunikować W.Panom niektóre szczegóły programu.

Wg. Waszego zawiadomienia pobyt Wasz obliczony jest od 20 do 24 czerwca r. b., tak aby dniem powrotu był 25 czerwca r. b.

W granicach tego okresu czasu zamierzamy wypełnić program następująco:

dn. 20 i 21 czerwca zostaną poświęcone Pradze, gdzie obok zwiedzania miasta byłyby zwiedzone Miejska Kasa Oszczędności Praska, Miejska Kasa Oszczędności na Król. Winohradach, Bank Związkowy Czechosł. Kas Oszczędn. i t. d. W niedzielę dn. 22 czerwca byłby zorganizowany wyjazd na Wystawę Szklarską do Żelaznego Brodu, gdzie tegoż dnia zjadą się przedstawiciele czeskich kas oszczędności. Wieczorem powrót do Pragi.

Na poniedziałek dn. 23 czerwca projektujemy wycieczkę do Pilzna ze zwiedzaniem miasta, Kasy Oszczędności, zakładów Skody i Mieszczańskiego browaru. W Pilźnie nastąpi nocleg, a rano wyjazd do Brna, gdzie będzie zwiedzanie miasta, wizyta w Kasie Oszczędności, wycieczka na Macochę i do Słupskich Jaskiń, powrót do Brna i nocleg. Dn. 25 czerwca wyjazd, ewentualnie o ile niektórzy goście zgłosiliby się, jakaś dalsza wycieczka.

Co się tyczy kosztów związanych z wycieczką pozwalamy sobie nadmienić, że na czeskich kolejach, (przy uczestnictwie więcej niż 20 osób, udziela się zniżki 25% taryfy kolejowej, przy udziale więcej niż 100 osób—33⅓% taryfy kolejowej.

Przejazd Praga-Petrowice, bilet 2-ej kl. pośpiesznym kosztuje Kc. 144.— (przy zniżce 25%—Kc. 108.—), przejazd Praga—Żelazny Brod pośpiesznym Kc. 100.— przy 25% zniżce Kc. 75.—), przejazd Praga-Pilzno Kc. 64.— (przy 25% zniżce Kc. 48.—), przejazd Pilzno-Brno Kc. 144.— (przy 25% zniżce Kc. 108.—) Brno-Petrowice Kc. 90.— (przy 25% zniżce Kc. 67.50). Ceny pokojów w dobrych hotelach wynoszą: Kc. 46.— do 55.—.

Z dniem Waszego przyjazdu dnia 20 czerwca r. b. liczymy się już jako z datą definitywnie ustaloną.

W końcu zapewniamy, że wszystkie nasze Kasy Oszczędności z radością oczekują Waszego przyjazdu“.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

ORZECZNICTWO SĄDOWE.

W którem miejscu należy podpisać weksel.

Sąd Najwyższy rozpatrywał ostatnio skargę kasacyjną, dotyczącą wekslu, który nie posiadał podpisu, zaś podpis pozwa ego znajdował się z boku, w miejscu, gdzie na blankiecie wekslowym widnieje kolorowa winieta opłaty stemplowej.

Sąd najwyższy stanął na stanowisku, że „umieszczenie podpisu z boku, nie zaś pod tekstem rewersu nie może go jeszcze pozbawiać prawnego znaczenia, skoro ustawa nie zawiera żadnych rygorystycznych przepisów, co do tego, w jakiem miejscu na obligu winien znajdować się podpis dłużnika“.

Orzeczenie to jest o tyle ważne, że Sąd Najwyższy ustalił w niem, że umieszczenie podpisu na wekslu bez względu na to, gdzie on zostanie umieszczony, nie pozbawia weksla jego charakteru i ważności, podpis może być umieszczony równie dobrze pod tekstem, jak i z boku.

Odpowiedzialność zarządów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Na podstawie weksli, podpisanych pod pieczątką spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, właściwy sąd wydał klauzulę egzekucyjną, poczem posiadacz weksli skierował je do egzekucji pod wskazanym na wekslach i w rejestrze handlowym adresem. Jednakże okazało się, że pod tym adresem spółka pod firmą, podpisaną na wekslach, nie istnieje. W tym stanie rzeczy posiadacz weksli, załączając odpowiednie zaświadczenie komornika, wystąpił na drogę sądową o solidne zasądzenie od zarządców spółki osobiście sum wekslowych z wszelkiemi kosztami. Sąd Okręgowy w Warszawie, w Wydziale II Handlowym, powództwo w całości uwzględnił, stwierdzając że zarządcy spółki obowiązani byli do uczynienia w rejestrze wzmianki o zmianie siedziby, względnie o likwidacji spółki. Skoro tego nie uczynili, to z mocy art. 10 dekretu o rejestrze handlowym odpowiedzialni są solidarnie wobec osób trzecich, z całego swego majątku za straty wynikłe z zaniechania przez nich wykonania ustawy.

(Polska Gospodarcza)

Uszkodzenie wekslu.

W skutek zaginięcia wekslu wdrożone zostało t. zw. postępowanie amortyzacyjne, zmierzające do uznania zaginionego wekslu za nieważny. W wyniku dokonanych obwieszczeń, przewidzianych w prawie wekslowem, zaginiony weksel został okazany w sądzie w stanie uszkodzonym, polegającym na wydarciu podpisu wystawcy, który jednakże wobec sądu przyznał, że okazany weksel był przez niego podpisany. W tym stanie rzeczy sąd po stwierdzeniu tożsamości wekslu, zaniechał dalszego postępowania amortyzacyjnego. Sąd Najwyższy (w sprawie I. C. 349/29) uznał stanowisko sądu merytorycznego za słuszne, wyjaśniając, że w myśl art. 94 prawa wekslowego uszkodzenie wekslu może być podstawą jego umorzenia jednak o tyle tylko,

gdy sięga tak daleko, że uniemożliwia stwierdzanie identyczności wekslu uszkodzonego z poszukiwanym, albo pozbawia poszukującego możności wykonywania służących mu praw wekslowych, co w danym wypadku nie ma miejsca wobec przyznania przez wystawcę faktu podpisania wekslu.

(Polska Gospodarcza)

Zastaw akcyj w b. zaborze austrjackim.

Sąd Najwyższy w Izbie III (sprawa Rw. 1358/29) wyjaśnił, że wierzyciel, który przyjął akcje w zastaw za swą wierzytelność, nie odpowiada za szkodę, powstałą z zaniechania sprzedaży akcyj w czasie, gdy kurs ich zaczął spadać, jeżeli dłużnik wówczas sprzedaży akcyj od wierzyciela nie żądał. Zgodnie bowiem z § 1369 u. c. biorący zastaw ma tylko obowiązek rzecz zastawioną dobrze przechować a według § 461 u. c. jest prawem wierzyciela w razie niezaspokojenia domagać się sprzedaży zastawu, ale zobowiązania takiego wierzyciel nie ma, wobec czego sam dłużnik winien dopilnować, aby realna wartość zastawu nie uległa zmniejszeniu.

(Polska Gospodarcza)

KRONIKA KRAJOWA.

Protesty weksli w marcu r. b.

Miesiąc marzec r. b. zaznaczył się niebywałą dotychczas liczbą weksli protestowanych. O ile w styczniu i lutym dało się zauważyć pewne obniżenie ilości protestów, w miesiącu marcu suma zaprotestowanych weksli wzrosła do zł. 131.280.000,— zaprotestowano sztuk weksli 529.128.,— wobec zł. 112.105.000 a 453.298 sztuk w miesiącu lutym.

Na poszczególne ważniejsze miejscowości przypada z teg o:

	Sztuk	Suma prot. w zł.	Przeciętna suma weksla
M. st. Warszawa	102.007	28.589.000.—	280
Żyrardów	687	102.000.—	148
Łódź	43.944	11.332.009.—	258
Pabjanice	1.846	341.000.—	185
Tomaszów Mazowiecki	1.964	335.000.—	171
Zgierz	698	180.000.—	258
Kielce	6.546	1.252.000.—	191
Będzin	5.593	843.000.—	151
Częstochowa	6.437	1.204.000.—	187
Dąbrowa Górnicza	1.654	260.000.—	157
Sosnowiec	6.950	1.590.000.—	229
Zawiercie	2.631	398.000.—	151
Lublin	11.703	2.722.000.—	233
Białystok	6.295	928.000.—	147
Wilno	11.312	2.092.000.—	185
Nowogródek	1.092	269.000.—	246
Brześć n/Bugiem	4.095	623.000.—	152
Łuck	4.069	966.000.—	237
Poznań	11.412	7.036.000.—	617
Bydgoszcz	5.407	2.407.000.—	445
Toruń	2.100	869.000.—	414
Katowice	4.455	1.533.000.—	344
Królewska Huta	3.001	911.000.—	304
Mysłowice	431	86.000.—	200
Bielsko	1.328	446.000.—	336
Cieszyn	293	102.000.—	348
Kraków	10.267	3.860.000.—	376
Biała	748	237.000.—	317
Lwów	13.036	4.647.000.—	356
Stanisławów	2.681	813.000.—	303
Tarnopol	1.923	486.000.—	253

Kontrola państwa nad spółkami akcyjnemi.

Z końcem roku bieżącego rozciągnięte zostanie Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o Spółkach Akcyjnych z roku 1928 na wszystkie spółki akcyjne. Jak wiadomo dotychczas rozporządzenie to stosowane było wyłącznie dla spółek nowopowstających.

Nowe prawo akcyjne chronić będzie w dostatecznej mierze interesy drobnych akcjonarjuszów, angażujących swe oszczędności w spółkach akcyjnych.

Według Rozporządzenia Pr. R.P. minimalny kapitał zakładowy spółki akcyjnej ma wynosić Zł. 250.000.—

Pięciozłotowe bilety państwowe i zdawkowe.

Ministerstwo Skarbu przypomina, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 10 marca 1930 r. pięciozłotowe bilety państwowe z datą emisji 25 października 1926 r. tracą charakter prawnego środka płatniczego z dniem 30 czerwca 1930 r. od dnia 1 lipca 1930 r. do dnia 30 czerwca 1932 r. bilety powyższe będą wymieniane przez Centralną Kasę Państwową, kasy skarbowe oraz oddziały Banku Polskiego.

Po dniu 30 czerwca 1932 r. ustaje obowiązek wymiany tych biletów.

Pięciozłotowe bilety zdawkowe z datą emisji 1 maja 1925 r., wycofane z obiegu na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 lutego 1929 roku będą wymieniane jedynie do dnia 30 czerwca 1931 r.

W sprawie rzekomego zniesienia wojew. łódzkiego.

W sprawie zniesienia województwa łódzkiego i projektu stworzenia województwa grodzkiego m. Łodzi interwenjowały ostatnio sfery przemysłowe m. Łodzi w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, przedstawiając nieracjonalność tego projektu.

Delegatom przemysłu łódzkiego oświadczono, że władze centralne nie noszą się z zamiarem zniesienia województwa łódzkiego, a wprost przeciwnie, granice jego mogą być rozszerzone przez włączenie do terytorjum województwa okręgów przemysłowych: Częstochowy, Sosnowca, Będzina, Zawiercia i części okręgu tekstylnego przemysłu śląskiego.

Motywem nowego podziału ma być to, że ośrodki powyższe są bardzo ściśle związane z okręgiem przemysłowym Łodzi.

W sprawie powyższej władze centralne powezmą w najbliższym czasie decyzję, po uprzedniem zasięgnięciu opinji u rzeczoznawców.

KRONIKA ZAGRANICZNA.

Kasy oszczędności w Szwajcarji.

Nigdzie w Europie nie bierze udziału w ruchu oszczędnościowym tyle osób, co w Szwajcarji. Instytucje szwajcarskie, zbierające oszczędności, tworzą się przedewszystkiem dzięki inicjatywie prywatnej. Jest ich też wiele i posiadają b. różne formy organizacyjne, jak banków akcyjnych, banków miejskich czy kantonalnych, kas oszczędności i t. p., obejmują one też, wobec braku pocztowej kasy oszczędności, siecią swej działalności całe terytorjum Szwajcarji.

Początek swój wywodzą instytucje oszczędnościowe szwajcarskie przedewszystkiem z założeń dobroczynności czy to jednostek, czy też organizacyj społecznych, w drugiem dopie-

ro stadjum ich rozwoju cel społeczno-humanitarny zastąpiono celami ekonomicznemi. Obecnie już instytucje te przynoszące duże zyski, wprowadziły płatną administrację, zamiast honorowej, jak dawniej, i objęły swą działalnością wszelkie pola kredytowo-finansowe. Czynniki samorządowe zainteresowały się tym ruchem stwarzając banki kantonalne, zaś kasy oszczędności zmieniły swój charakter o tyle, że poza gromadzeniem oszczędności, zajęły się sprawami kredytowemi w dość szerokim zakresie. Ponieważ i banki przyjmują ze swej strony wkłady oszczędnościowe, wydzielenie z ogólnej liczby instytucyj, gromadzących oszczędności, tych, które nazwać można w całem tego słowa znaczeniu kasami oszczędności, jest dość trudne. Zresztą istnieje w Szwajcarji pewna liczba kas oszczędności, nieopartych na spekulacji bankowej, które odpowiadają ustalonemu przez nas pojęciu k. o. Pierwsze miejsce wśród nich zajmuje Kasa Oszczędności w Genewie. Oprócz tego wiele towarzystw i instytucyj zajmuje się krzewieniem idei oszczędności i gromadzeniem wkładów oszczędnościowych, wymienić należy z nich następujące:

1) Kasy szkolne młodzieży mające na celu przyzwyczaić uczniów do oszczędności, a gromadzące kapitały na książeczki, oraz za pomocą marek oszczędnościowych i żetonów.

2) Kasy fabryczne, tworzone przez dyrekcje fabryk, względnie robotników. Są to instytucje dobrowolnie względnie przymusowo zakładane, zresztą niektóre fabryki dla gromadzenia oszczędności swych robotników korzystają z instytucyj bankowych.

3) Kasy Towarzystw Spożywców, które administrują funduszami zebranemi samodzielnie.

4) Kasy Urzędnicze i Robotnicze, obejmujące cały szereg organizacyj robotniczych, o charakterze społeczno — chrześcijańskim.

5) Kasy Oszczędności Rolnicze, które przedewszystkiem tworzone są dla niesienia pomocy rolnikom przez Instytucje Wzajemnej Pomocy. Instytucje te tworzą przedewszystkiem Kasy Pożyczkowo-oszczędnościowe.

6) Różne instytucje, zbierające stałe wkłady tygodniowe lub miesięczne od swoich członków. Ponadto istnieje b. wiele Towarzystw Kooperatyw Rolniczych (Kasy Raiffeisenowskie), zjednoczonych w Związku Centralnym (Union des Caisses Reiffeisen), które zarządzają funduszami gromadzonemi samodzielnie.

Centralne Biuro Statystyczne sporządza co dziesięć lat statystykę oszczędności. Z ogłoszonych dotychczas statystyk wynika, że w roku 1908 istniało 662 instytucje oszczędnościowe, które na 126.159 książeczek zebrały 26,010.262 fr. szw. Następne dziesięciolecie potroiło stan posiadania tak, że w roku 1918 było czynnych 1.038 instytucyj, zbierających oszczędności, które na 219.848 książeczek oszczędnościowych zebrały 79.119.473 fr. szw. Są to wszystko drobne instytucje wymienione powyżej, krzewiące i zbierające oszczędności. W kasach oszczędności (do tej liczby wchodzą różne instytucje o charakterze bankowym) których było w r. 1908 — 385 zgromadzono na 1.899.332 książeczki oszczędnościowe 1.570.964.852 fr. szw., stan ten w następnem dziesięcioleciu prawie że się podwoił— w roku 1918 w 356 istniejących Kasach Oszczędności zgromadzono przy 2.597.947 książeczkach oszczędnościowych sumę 2.573.745.550 fr. szw. Dalszy rozwój trudno śledzić wobec braku danych statystycznych. Dla dalszych lat są jedynie cyfry globalne, wyrażające stan oszczędności we wszystkich instytucjach.

I tak w latach:

1919	—	2.620.739.000.—	fr. szw.
1920	—	2.731.438.000.—	„
1921	—	2.831.234.000.—	„
1922	—	3.034.482.000.—	„
1923	—	3.247.634.000.—	„
1924	—	3.266.264.000.—	„
1925	—	3 409.779.000.—	„
1926	—	3.654.816.000.—	„
1927	—	3.873.369.000.—	„
1928	—	4.063.645.000.—	„
1929	—	4.325.000.000.—	„

W kasach rolniczych (Kasy Raiffeisenowskie) zgromadzono w roku 1928 —100.093.000 fr. szw. Stan ruchu oszczędnościowego w tych instytucjach za poszczególne lata wyraża się następująco:

Rok	Liczba kas	Oszczędz. osób	fr. szw.
1910	139	22.337	9.239.938.—
1915	183	33.627	15.298.354,—
1920	271	61.725	45.155.187,—
1925	375	89.170	71.292.816,—
1927	435	—	90.116.000,—
1928	463	—	100.093.000,—

(L'Epargne du Monde)

W sprawie unifikacji prawa czekowego i wekslowego.

Dnia 13 maja r. b. odbyła się w Genewie konferencja międzynarodowa, poświęcona sprawie unifikacji prawa wekslowego i czekowego, tak różnego w szeregu państw.

Polskę na tej konferencji, ważne znaczenie mającej dla międzynarodowego ruchu pieniężnego reprezentowali: profesor prawa handlowego p. Namitkiewicz z Warszawy oraz profesor Uniwersytetu w Poznaniu p. Sułkowski.

Emisja obligacyj reparacyjnych.

W związku z realizacją planu reparacyjnego Younga i utworzeniem Banku Rozrachunków Międzynarodowych (Banque de Reglements Internationaux) rozpisana zostaje subskrypcja pożyczki reparacyjnej, którą otrzymują Niemcy na skomercjalizowanie rat odszkodowawczych (annuitetów).

Z pożyczki tej w wysokości 300 miljonów dolarów, oprocentowanej na $5^1/_2\%$ 200 miljonów otrzymują wierzyciele Niemiec z tytułu długów wojennych zaś 100 miljonów przeznaczone jest dla Niemiec na koleje i pocztę.

Ustalono kwoty emisji na poszczególnych rynkach finansowych. I tak: na rynku francuskim subskrybowane zostaje 80—100 miljonów dolarów, w Stanach Zjednoczonych Ameryki Półn. — 80 miljonów, w Anglji — 40 miljonów, Szwecji — 30 miljonów, Holandji — 30 miljonów, Szwajcarji — 15 miljonów, Belgji i Włoszech — 20 miljonów, a w Niemczech 5—10 miljonów.

Udział Polski w kapitale zakładowym Banku Międzynarodowego.

Kapitał zakładowy Banku Rozrachunków Międzynarodowych określony został na 500 miljonów fr. szw.

Statut Banku przewiduje, że państwa uprzywilejowane t. j. Anglja, Francja, Niemcy, Włochy, Belgja, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej i Japonja subskrybują 56% kapitału zakładowego Banku, na resztę zaś państw nieuprzywilejowanych

przypada udział w kapitale zakładowym Banku w maksymalnej wysokości 44 %, a więc najwyżej po 4% na każde państwo Maksymalny więc udział Polski w kapitale zakładowym Banku Rozrachunków Międzynarodowych wyniesie około 4 miljonów dolarów, z czego na żądanie Banku wypłaci Bank Polski w określonym terminie 1 miljona dolarów, resztę zaś w dalszych okresach.

Otwarcie Banku Rozrachunków Międzynarodowych.

W dn. 20 maja r. b. otwarty został Bank Rozrachunków Międzynarodowych, którego siedzibą jest Bazylea w Szwajcarji. Banki centralne 10 państw podpisały 124.000 tysiące akcyj. Suma przelana z tego tytułu stanowi około 61 miljonów fr. szwajc. czyli 25% wartości podpisanych akcyj. Agent reparacyjny Gilbert Parker przesłał Bankowi około 225 miljonów fr. szw.

Fakt otwarcia Banku Rozrachunków Międzynarodowych jest bardzo doniosłego znaczenia. Pomijając już sprawę odszkodowań, których skomercjalizowanie jest jednem z zadań Banku, przyczyni on się w znacznej mierze do uregulowania stosunków finansowych międzynarodowych i zacieśni współpracę narodów w dziedzinie finansowej. Znaczną rolę odegrać on może również na ustawodawstwo państw, regulujące ich wewnętrzne stosunki ekonomiczne, kierunek tego oddziaływania będzie wyrażał się tendencją do ujednostajniania prawodawstw poszczególnych narodów.

Obligacje Banku Rolnego na rynku angielskim.

Państwowy Bank Rolny zawarł umowę z bankiem Hambor na emisję obligacyj hipotecznych P. Banku Rolnego na sumę 2,5 miljona funtów szterlingów (około 65 miljonów złotych).

Emisja ta nastąpi przypuszczalnie za miesiąc, gdyż do tego czasu spodziewane jest uregulowanie sprawy zniesienia zakazu pożyczek zagranicznych.

Jakie tematy poruszane są na kursie dla pracowników Kas Oszczędności w Niemczech.

W Manheim zozganizował związek Kas Oszczędności Bawarji i Palatynatu łącznie ze Związkiem w Baden 5 dniowy kurs dla pracowników kas oszczędności. Tematy poruszone na tym kursie wydają nam się tak ciekawe, że podajemy program kursu w całości:

1) Współpraca Kas Oszczędności na terenie międzynarodowym.

2) Analiza bilansu

2) Rachunkowość w bankach i kasach oszczędności.

4) Przyczyny braku pieniądza.

5) Człowiek, jako jednostka, tworząca produkcję i jego kształcenie zawodowe.

6) Prawo cywilne w odniesieniu do operacyj kas oszczędności, ze szczególnem uwzględnieniem prawa familijnego.

7) Bank Rozrachunków Międzynarodowych i jego znaczenie dla Niemiec.

8) Finanse.

9) Nowy rodzaj obligacyj na niemieckim rynku pieniężnym.

10) Badanie konjunktur ekonomicznych,

11) Banki hipoteczne i ich zadania.

12) Zagadnienie praktyczne z dziedziny oszczędności na cele budowlane.

13) Rentowność i płynność banków komunalnych i kas oszczędności.

Oszczędność w armji angielskiej.

Obecnie w armji angielskiej istnieje wielka liczba stowarzyszeń oszczędnościowych, które niezależne są przeważnie jedne od drugich. Mają one zostać zastąpione przez wielkie stowarzyszenie centralne dla całej armji brytyjskiej.

Stowarzyszenie to otworzy szereg nowych oddziałów, w miejscach, gdzie niema instytucyj oszczędnościowych oraz zastąpi swemi oddziałami istniejące obecnie instytucje oszczędnościowe.

Celem powołania do życia stowarzyszenia centralnego wyłonił się specjalny komitet, do którego wchodzą przedstawiciele Ministerstwa Wojny, Pocztowej Kasy Oszczędności w Anglji i Narodowego Komitetu Oszczędnościowego.

Oszczędność w szkole.

Szereg francuskich kas oszczędności skarży się na zmiejszanie się oszczędności wśród młodzieży szkolnej.

Ażeby temu zapobiec, w Aisne inspektor Akademji wyznaczył w szkołach specjalny kurs, poświęcony oszczędności. Przykład to godny i łatwy do naśladowania. Tembardziej u nas przynieść by on mógł pożyteczne objawy. Rezultaty propagandy, prowadzonej wśród młodzieży w wieku szkolnym wykazują zawsze rezultat niewątpliwy.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW.

Banki Komunalne w Polsce w latach 1926—1928.

Pod powyższym tytułem ukazała się w roku bieżącym nader ciekawa praca p. Mieczysława Smereka, wydana nakładem Głównego Urzędu Statystycznego.

Mając do rozporządzenia obfity materjał statystyczny autor powziął zadanie gruntownego scharakteryzowania istniejących w Polsce banków komunalnych pod względem ich struktury wewnętrznej oraz znaczenia działalności tych instytucyj w całokształcie zagadnienia potrzeb kredytu komunalnego.

Rozpoczynając od definicji banków komunalnych autor rozróżnia dwa typy zasadnicze. Pierwszym z nich jest bank oparty o związek samorządowy, mający za zadanie popieranie wszelkich poczynań w celu podniesienia gospodarczego ludności w obrębie związku poręczającego.

Instytucyj tego rodzaju mamy dwie: Wojewódzki Bank Pożyczkowy w Poznaniu, będący organem Wojewódzkiego Związku Komunalnego Poznańskiego oraz Pomorską Krajową Kasę Pożyczkową w Toruniu, założoną przez Pomorski Krajowy Związek Komunalny. Do drugiego typu banków komunalnych należą Polski Bank Komunalny w Warszawie założony w r. 1919 w formie spółki akcyjnej, której akcjonarjuszami mogą być samorządy oraz kasy oszczędności — w Poznaniu zaś „Komunalny Bank Kredytowy“ przekształcony z założonej w r. 1912 „Girozentrale der Prowinz Posen”.

Z terytorjalnego rozmieszczenia instytucyj można wnosić, iż najlepiej zorganizowane źródła kredytu komunalnego

posiadają samorządy województw poznańskiego i pomorskiego, mające do rozporządzenia trzy instytucje. Na terenie województw centralnych i wschodnich działa Polski Bank Komunalny w Warszawie; jedynie samorządy województw południowych (b. Galicja) pozbawione są obecnie instytucji zajmującej się kredytem komunalnym w przeciwstawieniu do stosunków przedwojennych, kiedy ziemie b. Galicji miały najlepiej zorganizowane źródła kredytu dla samorządów, głównie dzięki istnieniu Banku Krajowego opartego o Wydział Krajowy b. Galicji. Wprawdzie województwa południowe korzystają z pomocy Banku Gospodarstwa Krajowego, jednak ze względu na wynikające z samej organizacji tej instytucji, trudności w finansowaniu drobnych stosunkowo komórek samorządowych, zachodzi pilna konieczność stworzenia specjalnego banku komunalnego dla tej dzielnicy. Potrzeba ta w myśl uchwały Państwowej Rady Samorządowej ma być w przyszłości zaspokojona w drodze przekształcenia jednej z istniejących na tym terenie komunalnych kas oszczędności w Bank komunalny dla województw południowych.

Po ogólnej charakterystyce banków komunalnych, następuje szczegółowa analiza zestawionych przez Główny Urząd Statystyczny 34 tablic, zamieszczonych w treści dziełka. Tablice te opracowane na podstawie danych, dostarczonych Urzędowi przez poszczególne banki, dają pełny obraz składników wewnętrznych ich funduszów oraz charakteru dokonywanych operacyj.

Instytucją rozporządzającą największemi kapitałami jest Polski Bank Komunalny w Warszawie; w r. 1928 rozporządzał on ogólną sumą funduszów obrotowych, wynoszącą zł. 48.831 tys.

Wprawdzie Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu rozporządzał większą sumą tych funduszów, stanowiącą kwotę zł. 52.878.5 tys., jednakże więcej jak połowa tej kwoty przypada na należność Skarbu Państwa, z tytułu przedwojennych dłużników niemieckich. Jest to wierzytelność powierzona bankowi przez Skarb Państwa do zlikwidowania, a zatem stanowi dla banku pozycję martwą. Z tego też względu Komunalny Bank Kredytowy pod względem środków obrotowych stoi na drugiem miejscu.

Na trzeciem miejscu stoi Wojewódzki Bank Pożyczkowy z kwotą funduszu obrotowego zł. 18.345.9 tys., wreszcie na czwartem Pomorska Krajowa Kasa Pożyczkowa z funduszami obrotowemi zł. 1.540.9 tys. Ogółem więc cztery banki komunalne w Polsce obracały w końcu 1928 r. funduszami w wysokości zł. 121.569.3 tysięcy; po zmniejszeniu tej kwoty o należność Skarbu Państwa z tytułu dawnych dłużników banków niemieckich wyniesie ona około zł. 93.5 miljonów złotych. Tendencje rozwojowe najsilniej wykazuje Polski Bank Komunalny w Warszawie, którego fundusze obrotowe, wyrażające się w końcu r. 1925 kwotą zaledwie zł. 4.746.2 tys. wykazały w r. 1927 wzrost o 178.4% w stosunku do roku poprzedniego. Wzrost funduszów obrotowych Polskiego Banku Komunalnego należy przypisać wypuszczeniu dwu emisyj obligacyj oraz zwiększeniu wkładów.

Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu pod względem tendencji rozwojowych stoi na drugiem miejscu, na trzeciem zaś Pomorska Krajowa Kasa Pożyczkowa. Największy kapitał zakładowy posiada Polski Bank Komunalny — złotych 5 miljonów.

Komunalny Bank Kredytowy jako instytucja, za którą odpowiada całkowicie Komunalny Związek Kredytowy w latach 1925—1927, kapitału zakładowego nie posiadał; został on ustanowiony dopiero w r. 1928, w wysokości 3 miljonów, z których połowa została już wpłacona.

Kapitał zakładowy Wojewódzkiego Banku Pożyczkowego w Poznaniu w końcu r. 1928 wynosił zł. 1.300 tys. zaś rezerwowy zł. 1.571.5 tys.

Pomorska Krajowa Kasa Pożyczkowa w Toruniu rozporządza kapitałem zł. 175 tys.

Ogółem cztery banki komunalne w Polsce posiadają kapitałów własnych zł. 11.238.6 tys., w czem 70.8% stanowią kapitały zakładowe i 29.2% — rezerwy.

Ze sprawozdań wszystkich banków komunalnych wynika, iż czyniły one wiele zabiegów w celu zdobyciu funduszów drogą emisji obligacji, nietylko na rynkach krajowych lecz i zagranicznych, natrafiały jednak na znaczne trudności w postaci ciężkich warunków, które następnie mogłyby znacznie utrudnić udzielanie pożyczek długoterminowych na dogodnych warunkach.

Praca p. Smereka zawiera tak wielką obfitość materjału statystycznego, iż niepodobieństwem byłoby w ramach niniejszego sprawozdania przytoczyć cały szereg bardzo ważnych cyfr i zestawień, które też z konieczności zmuszeni jesteśmy pominąć.

Publikację Głównego Urzędu Statystycznego należy polecić związkom samorządowym i komunalnym kasom oszczędności jako jedyne dotychczas dzieło ujmujące nadzwyczaj sumiennie i wyczerpująco sprawę kredytu komunalnego w jego stadjum dotychczasowem i dające możność wnioskowania o jej przyszłości.

STATYSTYKA.

Stan wkładów w kasach oszczędności na dzień 30 kwietnia 1930 r., według danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tysiące złotych. — Dane tymczasowe.

Rodzaje kas / Województwa	Liczba kas w dn. 30.IV.1930	Wkłady na książeczkach oszczędnościowych: Wszelkie wkłady z wyjątkiem wkładów instytucyj finansowych — Stan w dniu			Zmiany procentowe stanu w porównaniu z miesiącem poprzednim			Wkłady (lokaty) instytucyj finansowych — Stan w dniu		Wkłady na rachunkach bieżących, czekowych i żyrowych — Stan w dniu	
		28.II	31.III	30.IV	28.II	31.III	30.IV	31.III	30.IV	31.III	30.IV
P. K. O.	**1**	**190 189**	**201 226**	**209 515**	+ 5,4	+ 5,8	+ 4,1	—	—	**178 266**	**174 283**
Inne Kasy niekomun. a	**2**	**43 298**	**43 767**	**44 812**	+ 1,7	+ 1,1	+ 2,4	—	—	**94**	**94**
Kom. Kasy Oszczędn. ogółem	**361**	**395 741**	**418 107**	**428 772**	+ 5,4	+ 5,7	+ 2,6	**35 514**	**37 650**	**51 049**	**52 942**
w tem powiatowe	**232**	**120 364**	**128 780**	**131 972**	+ 7,1	+ 7,0	+ 2,5	**12 787**	**12 934**	**17 141**	**18 070**
miejskie	**129**	**275 377**	**289 327**	**296 800**	+ 4,7	+ 5,1	+ 2,6	**22 727**	**24 716**	**33 908**	**34 872**
M. st. Warszawa	1	33 870	35 853	37 659	+ 8,8	+ 5,9	+ 5.0	—	—	12 371	12 899
Warszawa	27	4 680	5 529	5 984	+ 8,1	+18,1	+ 8,2	1 793	1 764	1 157	1 058
Łódź	15	1 457	1 597	1 637	+ 8,4	+ 9,6	+ 2,5	455	456	285	278
Kielce	17	5 279	5 885	6 217	+ 4,6	+11,5	+ 5,6	540	555	1 510	1 654
Lublin	19	3 433	3 680	4 013	+10,6	+ 7,2	+ 9,0	1 265	1 263	578	628
Białystok	13	2 590	2 584	2 765	+ 5,1	— 0,2	+ 7,0	822	889	636	619
Wilno	8	1 914	2 214	2 557	+25,8	+15,7	+15,5	45	45	1 328	1 285
Nowogródek	7	568	603	671	+ 3,1	+ 6,2	+11,3	96	103	145	145
Polesie	10	652	681	735	— 4,8	+ 4,4	+ 7,9	219	216	652	619
Wołyń	11	996	986	979	+ 1,6	— 1,0	— 0.7	154	151	533	659
Poznań	84	61 758	64 472	66 876	+ 4,6	+ 4,4	+ 3,7	12 313	12 582	8 474	8 534
Pomorze	37	26 067	27 291	27 448	+ 3,7	+ 4,7	+ 0,6	1 958	1 877	5 395	4 786
Śląsk	18	53 809	60 343	62 592	+12,9	+12,1	+ 3,7	10 133	10 076	6 849	7 310
Kraków	26	103 773	106 926	108 237	+ 3,2	+ 3,0	+ 1,2	1 807	1 988	3 083	4 034
Lwów	32	73 663	77 645	78 240	+ 3,2	+ 5,4	+ 0,8	1 778	3 596	7 142	7 671
Stanisławów	19	14 335	14 803	15 111	+ 2,3	+ 3,3	+ 2,1	1 053	1 014	228	168
Tarnopol	17	6 897	7 015	7 051	+ 6,2	+ 1,7	+ 0,5	1 083	1 075	683	595

a) „Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie" i „Ukraińska Szczadnycia" w Przemyślu.

Uwaga. Wobec nienadesłania sprawozdań wzięto sumy z miesięcy poprzednich: w lutym dla 8 kas, w marcu dla 8 kas, w kwietniu dla 43 kas.

Wkłady w instytucjach kredytowych, według danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Miljony złotych. 1929.

Nazwa instytucji / Rodzaj wkładów	1925 31.XII	1926 31.XII	1927 31.XII	1928 31.XII	1929 31.III	30.VI	30.IX	31.XII
Ogółem	**593.0**	**1.193.0**	**1.874.9**	**2.437.6**	**2.521.6**	**2.508.5**	**2.567.5**	**2.636.9**
Bank Polski a	**49.0**	**125.0**	**184.3**	**182.4**	**198.2**	**137.9**	**132.4**	**177.4**
Bank Gospodarstwa Krajowego b	**77.2**	**218.6**	**315.7**	**351.4**	**320.2**	**329.8**	**274.8**	**254.9**
Wkłady terminowe	18.5	117.6	167.9	187.0	164.8	187.6	154.6	116.0
„ czekowe	31.8	78.6	117.0	137.4	110.1	102.3	86.4	107.2
„ oszczędnościowe i asygnaty kasowe	3.2	19.2	11.8	19.7	22.5	23.3	23.4	23.8
Salda rachunków bieżących .	23.7	3.2	19.0	7.3	22.8	16.6	10.4	7.9
Państwowy Bank Rolny b	**4.9**	**10.9**	**34.8**	**54.4**	**54.7**	**56.7**	**66.5**	**70.9**
Wkłady terminowe	4.7	7.8	23.4	22.8	22.8	23.0	28.6	24.9
„ czekowe	0.2	3.0	10.7	27.2	26.1	28.2	30.6	43.3
Salda rachunków bieżących .		0.1	0.7	4.4	5.8	5.5	7.3	2.7
Banki komunalne	**8.2**	**18.0**	**27.0**	**40.6**	**50.1**	**51.6**	**52.8**	**52.0**c
Wkłady terminowe	5.9	10.4	17.7	28.5	35.2	39.0	41.0	43.6
„ à vista	1.4	3.5	5.9	9.3	10.5	8.6	7.5	5.9
Salda rachunków bieżących .	0.9	4.1	3.4	2.8	4.4	4.0	4.3	2.5
Banki akcyjne	**260.0**	**458.9**	**650.3**	**832.4**	**871.3**	**895.6**	**932.3**	**907.5**
Wkłady terminowe	49.0	106.4	176.8	262.0	285.6	311.9	324.6	323.5
„ bezterminowe . . .	67.8	125.5	239.4	334.0	361.9	359.4	368.6	351.0
Salda rachunków bieżących .	143.2	227.0	234.1	236.4	223.8	224.3	239.1	233.0
Oddziały zagranicznych banków akcyjnych . . .	**29.9**	**55.1**	**79.3**	**79.7**	**71.9**	**69.8**	**77.8**	**76.8**
Wkłady terminowe	3.8	8.6	17.2	10.6	13.0	15.8	22.0	23.6
„ bezterminowe . . .	7.1	11.4	7.5	14.9	19.4	20.6	16.9	16.5
Salda rachunków bieżących .	19.0	35.1	54.6	54.2	39.5	33.4	38.9	36.7
Pocztowa Kasa Oszczędn.	**65.0**	**128.8**	**200.9**	**315.8**	**322.1**	**306.4**	**340.0**	**383.6**
Wkłady oszczędnościowe . .	12.6	24.6	67.6 d	122.3d	135.7d	141.9d	154.9d	173.0d
„ czekowe	52.4	104.2	133.3	193.5	186.4	164.5	185.1	210.6
Kasy Oszczędności e . . .	**62.1**	**94.0**	**221.0**	**357.5**f	**386.9**f	**411.5**f	**430.7**f	**446.4**
Spółdzielnie Kredytowe g	**35.6**	**83.0**	**159.3**	**220.7**f	**243.1**f	**246.1**f	**256.8**	**263.9**
Centralna Kasa Spółek Roln.	**1.1**	**0.7**	**2.3**	**2.7**	**3.1**	**3.1**	**3.4**	**3.5**
Wkłady na książeczkach i asygnaty kasowe	0.1	0.1	0.2	0.4	0.6	0.7	0.7	0.7
Salda rachunków bieżących .	1.0	0.6	2.1	2.3	2.5	2.4	2.7	2.8

a) Rachunki żyrowe bez rachunków Centralnej Kasy Państwowej, kas skarbowych, urzędów celnych i Ministerstwa Skarbu. b) Bez lokat skarbowych. c) Dane tymczasowe. d) W tem sumy t. zw. III waloryzacji; w dn. 31.XII.1929 r. wysokość ich wynosiła 32,5 milj. zł. e) Miejskie i powiatowe, oraz dwie niekomunalne. f) Sumy, obliczone szacunkowo. g) Tylko należące do związków rewizyjnych.

GIEŁDA.

Z giełdy pieniężnej.

W dniu 31 maja r. b. notowano na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie:

Dolary 8.86½—8.90½

Papiery %% w zł. zł.:

7% listy zast. Pań. Banku Roln.	83.25
8% listy zast. Pań. Banku Roln.	94.—
7% listy zast. Banku Gosp. Kraj	83.25
7% obligacje Banku Gosp. Kraj.	83.25
8% oblig. Budowl. Banku Gosp. Kraj.	—.—
8% listy zast. Banku Gosp. Kraj.	94.—
8% obligacje Banku Gosp. Kraj.	94.—
8% obligacje Pol. Banku Komunal.	93.—

Papiery %% państwowe:

5% Pań. poż. Konwer. 1924 r.	55.00
4% Prem. Poż. Inwestycyjna (100 zł. zł.)	108.50—109.—
5% Poż. Premjowa 5.II-1926 r. (5 dol)	65.—
10% Pożyczka kolejowa	102.—
7% poż. stabilizacyjna	—
Akcje Banku Polskiego	170.— 170.50

Pozatem kosztują:

Ruble złote — (w żądaniu) —	4.64
Ruble srebrne (1 rb. 50 kop.) —	2.10
Ruble srebrne (drobny bilon)	1.03

Gram czystego złota — 5.9244.

Z giełdy zbożowej.

W dniu 26 maja 1930 r. notowano na Warszawskiej giełdzie zbożowej przy obrotach średnich: żyto—15.75—16.50, pszenica—42.— —43.—, owies jednolity — 17.50 —18.50, jęczmień—19.— —18.50

Ceny za 100 kg. Tendencja spokojna. Obroty średnie.

Komunalna Kasa Oszczędności powiatu kobryńskiego w Kobryniu

Stan czynny — **2-gie Sprawozdanie za rok 1929** — Stan bierny

Stan czynny					Stan bierny				
Kasa	14.932	58			Kapitał zakładowy	20.000	—		
Bank Polski	5.965	93			Fudnusz zasobowy	1.001	97		
Bank Gospod. Krajowego	898	—			Wkłady oszczędnościowe	120.305	06		
P. K. O.	625	44			Rachunki czekowe	92.725	77		
Pol. Bank Komunalny	191	50			Redyskonto weksli	61.635	—		
Papiery procentowe własne	4.045	—			Kredyty udzielone Kasie	187.041	44		
Weksle protestowane	5.990	46			Różne	7.411	75		
Weksle zdyskontowane	333.322	62			Czysty zysk	671	70	490.792	73
Pożyczki na skrypty dłużne	5.195	—							
„ na r-kach bieżących	35.269	—							
„ komunalne	32.000	—							
„ Kasom Stefczyka	6.500	—							
Towary własne	30.942	20							
Różne rachunki	7.965	48							
Ruchomości	6.949	04	490.792	73					
Weksle do inkasa	20.683	01	20.683	01	Różni za inkaso	20.683	01	20.683	01
			511.475	74				511.475	74

Ogólny obrót za 1929 rok wynosił zł. 8.846.406 gr. 92.

Rachunek strat i zysków

Straty				Zyski		
Procenty i prowizja zapłacone		40.626	10	Procenty i prowizje pobrane	69.654	53
Koszty handlowe						
a) wydatki osobowe	20.022.51					
b) „ rzeczowe	7.968.48	27.990	99			
Amortyzacja		365	74			
Czysty zysk		671	70			
		69.654	53		69.654	53

Zarząd Kasy

Naczelnik Zarządu (—) *F. Nowomiejski*
Członkowie „ (—) *M. Kornecki*
(—) *K. Klinke* (dyrektor)

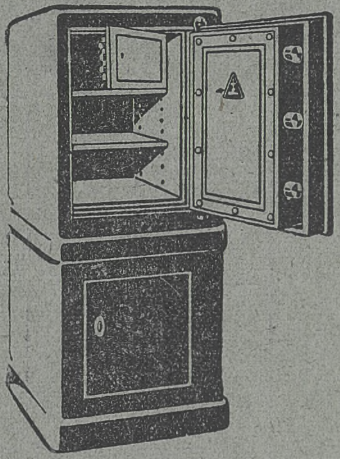
Rada Kasy.

Prezes Rady (—) *A. Bertholdi*
Zastępca prezesa (—) *Wł. Lassota.*

Na podstawie art. 31 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13.IV.1927 r. (Dz. Ust. Nr. 38, poz. 339) i § 59 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu z dnia 26.III.1928 r. (Dz. U. Nr. 44, poz. 424) zgodnie z uchwałą Wydziału Wojewódzkiego, powziętą na posiedzeniu z dnia 6.V. r.b. niniejszem zatwierdzam uchwaloną przez Sejmik Powiatowy w Końskich w dniu 12 marca 1930 r zmianę zatwierdzonego reskryptem z dn. 28.II. 1929 r. L. Sm. 4566/18 statutu Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Koneckiego w Końskich, polegającą na podwyższeniu kapitału zakładowego Kasy.

W związku z tem w § 4 ustęp 2 kwota 50.000 winna być zastąpiona kwotą 75.000.—

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI
powiatu Koneckiego
w KOŃSKICH.

Nowe zwycięstwo kasy „FORTIS"!!

AKADEMJA GÓRNICZA

REKTOR

KRAKÓW, DNIA 12 maja 1930 r.

Nr. 1689/30

Do Fabryki Kas Betonowych

" F O R T I S "

W a r s z a w a

ul. Towarowa 33.

Rektorat Akademji Górniczej uważa sobie za miły obowiązek podziękować Panom za dostarczenie kasy betonowej syst. "Fortis" Model D3.-

Do kasy tej usiłowano dokonać włamania w nocy z dnia 30.IV. na 1 b.m. Włamanie to było całkowicie bezskuteczne, gdyż poza powierzchownem uszkodzeniem lakieru nie udało się włamywaczom nietylko uszkodzenie kasy, ale nawet wykonanie jakiegokolwiek otworu.-

Znajdująca się w Rektoracie druga kasa, ale metalowa wertheimowska, została przez włamywaczy tejże nocy zupełnie rozpruta.-

Komunikując Panom o powyższem Rektorat wyraża Im całkowite swe uznanie za dostarczenie kasy, naprawdę odpornej na włamanie.-

Z poważaniem

REKTOR:

/:inż. Skoczylas:/

RZECZPOSPOLITA POLSKA * REKTOR AKADEMJI GÓRNICZEJ W KRAKOWIE *

Druk Jana Górnickiego — Warszawa, Nowy Świat 57. Tel. 152-16.